ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

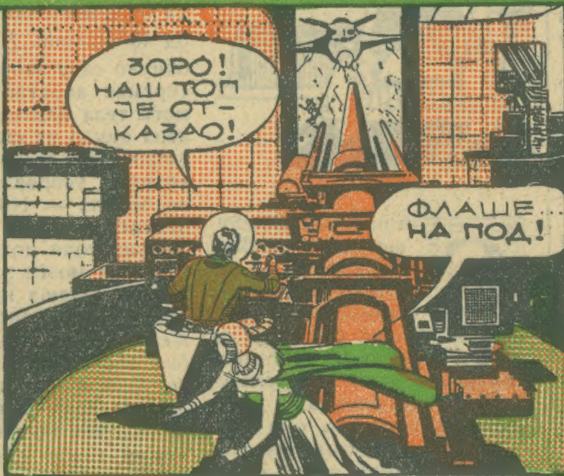
Година XXII — Број 458
Субота, 8 октобар 1960

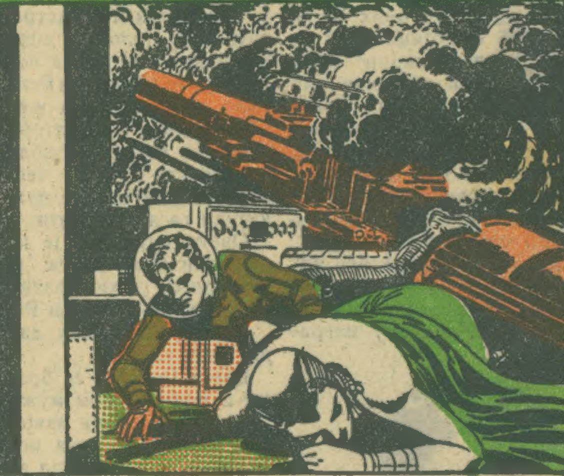
ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

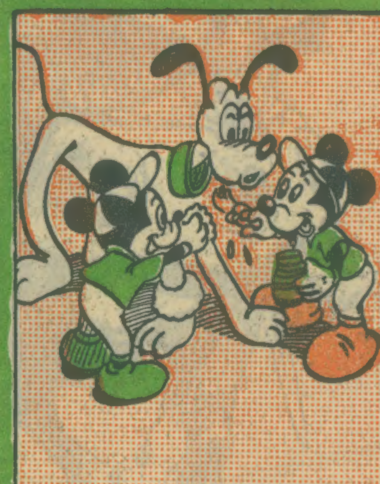

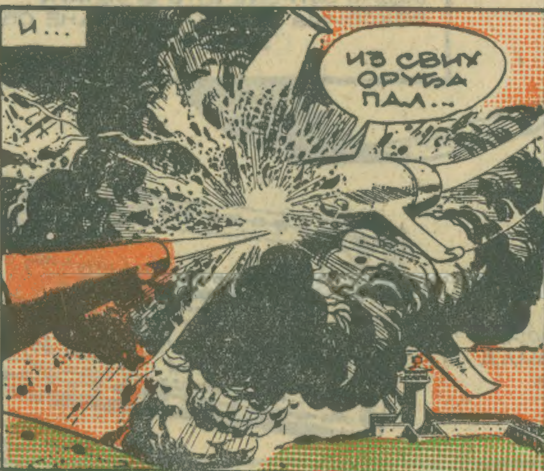

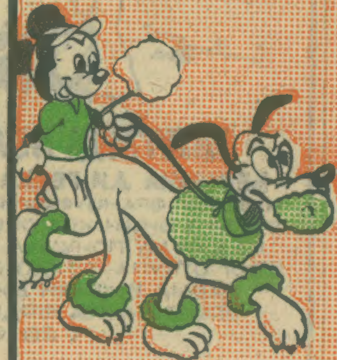

У ОВОМ БРОЈУ:

Т. 17/60

НАСТАВИЋЕ СЕ

САМО 292 ГОДИНЕ МИРА

Швајцарски научници објавили су недавно приближну статистику ратова за последњих 5.000 година. За тај огроман посао они су морали да израде 73.000 карата и да на основу 876.000 података, помоћу електронских машина, изврше 850.000 рачунских радњи. Показало се да је од 3200 године пре наше ере па до наших дана човечанство преживело у миру и општој слози свега 292 године. Осталих година вођено је 14.513 већих и мањих ратова који су однели 3 милијарде и 640 милиона људских живота. Војни расходи и причињене штете износе више од 2.150 трилиона швајцарских франака. Ако би се ова сума изразила у злату, добио би се од њега појас којим би се опасао екватор и чија би дебљина износила 10 метара, а ширина 161 километар.

ЈОШ ЈЕДАН ДЕТАЉ

У групу оних људи о којима свет увек говори било док су живи или чак и дуго после њихове смрти спада и Виљем Конрад Рентген. Забележен је још један детаљ који расветљава његов живот и допуњује сазнање о његовом стваралаштву.

Било је то у Вирцбургу новембра 1895 године. У кући научника физичара који је први добио Нобелову награду, седело је угледно друштво до касно у ноћ расправљајући о следећој позоришној сезони са госпођом Рентген. Недостајао је само домаћин који је већ као познати проналазач и истраживач заузимао положај директора физичког института на универзитету. Госпођа Рентген је била навикнута да њен муж због посла у лабораторији заборавља на своју околину па и на госте који му често долазе у кућу и седе дуго очекујући га да се врати.

Овога пута она је послала послужитеља да га позове. Али, он се убрзо вратио кући сам и рекао госпођи Рентген:

— Морате одмах да одете до господина.

Берта Рентген се брзо спреми и похита свом мужу.

— Зашто си ме звао, да се није догодила нека незгода? — упитала га је пуна слутњи.

Професор стави кажипрст на уста и замоли је да ћути. Затим рече:

— Стави руку на ову плочу хоћу да је снимим.

Када је она то учинила Рентген поче да рукује око једне полуге. Убрзо, нешто је забрујало и после тога се видела рука госпође Рентген на фотографској плочи. Али, само тамносиве кости и узан прстен на домалом прсту који је бацао дубоко тамну сенку!

Тако је настало прво рендгенско снимање које је донело велике користи човечанству.

РАДНО ВРЕМЕ: ЧЕТИРИ СЕКУНДЕ

Симпатични Швеђанин капетан Леони претставља бесумње једну од највећих артистичких сензација на свету. Гостовао је овог лета у Бечу као и многи други уметници најчувенијих светских циркуса. Али оно што он приказује одузима гледаоцу дах: из топа дугог 7 метара бива испаљен 14 метара високо и читавих 40 метара лети кроз ваздух док коначно не падне у мрежу.

Да би своју сензационалну тачку приказао први пут у Берлину, требало је много рада. Годинама се бавио конструисањем разних апарата док није после десетина модела саградио топ из кога ће бити испаљен и постати чувен у свету.

Кад су га упитали шта је осећао кад је први пут „испаљен“ Леони је замишљено рекао:

— Није било тако страшно. Тек касније сам сазнао шта све може да се деси!

Још и сада тај човек, који свако вече изазива смрт, пред своју тачку осећа нервозу, не страх. Пре неколико година његов брат, с којим се стално смењивао, није пао у мрежу него се стрмоглавио у дубину. Ни Леони није остао увек поштеђен. Имао је већ четири пута потрес мозга када се сувише грубо ударио о мрежу. Због тога две године није могао да изводи своју тачку.

— Када уђем у цев топа, — објашњава он — ја дам знак да буде постављена под углом од 48 степени. Моја жена ме обично тада запита да ли сам спреман за старт. Положај мога тела изгледа овако: колена никад не смеју бити повијена. Леђа и глава су ми потпуно усправљени. Огромна брзина — 110 километара на сат — којом бивам испаљен из топа потпуно искључује рад мозга за првих 4—6 метара летења кроз ваздух. Чврстом концентрацијом воље морам да дођем к себи да бих после извео салто мортале. У моменту када доведем леђа у прав положај, морам да закочим брзину лета увлачењем главе у рамена. Најважније је како стићи у мрежу. Њу не смем ни у ком случају прво ногама да додирнем, јер бих је раздерао и стрмоглавио се у дубину. Погрешно држање главе донело би ми сигурну смрт.

Леонијево радно време је бесумње најкраће: износи равно 4 секунде — од момента када је испаљен док не стигне у мрежу. Само, он много времена утроши на припреме — сам уређује машину, којој нико не сме ни да се приближи из разумљивих разлога безбедности.

При небројним његовим гостовањима у Америци и готово свим земљама Европе, имао је капетан Леони много и веселих и жалосних догађаја. На свим границама држава кад их је прелазио са својим топом ратничког изгледа имао је смешних доживљаја. Недавно је у Швајцарској настало право узрујање због његових кола са топом. Морало се људима растумачити да је то ракета за путовање на Месец и онда су се смирили.

Леони не пије, не пуши и не узима никаква средства за умирење иако би му била врло потребна. Када је слободан најмилије му је да иде на пецање јер се тако најпријатније одмара. „Живи метак“ је човек као и сви ми.

СЈАНЦИ — кинески шах

Пре отприлике 2000 година поникла је у Индији једна од најстаријих савремених игара: шах. Његов првобитни облик много се разликовао од данашњег. Уместо два лагера била су четири — по један у сваком углу даске од 64 поља. Ова игра, названа чатуранга, брзо је продрла у суседне земље. У Средњој Азији шах је добио облик који се сачувао све до данас.

У Кини је развој игре пошао у другом правцу. Плоча се повећала на 90 поља: десет у дужину и 9 у ширину. На средини плоче одређена је граница — река — преко које су се могли кретати само пешаци. Свака страна имала је по 16 фигура, тачније речено округлих и нешто дебљих плочица са јероглифским натписима.

По правилима, фигурама и карактеру борбе кинески шах је јединствен у свету. Једна од старих кинеских легенди прича како је једном гососеча Ван Чи из провинције Синјан, лутајући по шуми наишао на патуљке који су потпуно утонули у занимљиву игру. Горосеча је забо своју секиру у један пањ и стао да посматра игру. Тако је протекло много времена. Кад се горосеча окренуо на страну где је оставио своју секиру, она се већ била распала од старости. Вративши се дому, није затекао никог од сродника ни другова. И тек тада је схватио да је, очаран игром „сјанци“, провео у шуми сто година.

„Сјанци“ је данас у Кини народна игра. Али, упоредо с њом игра се и шах онакав каквог га и ми познајемо.

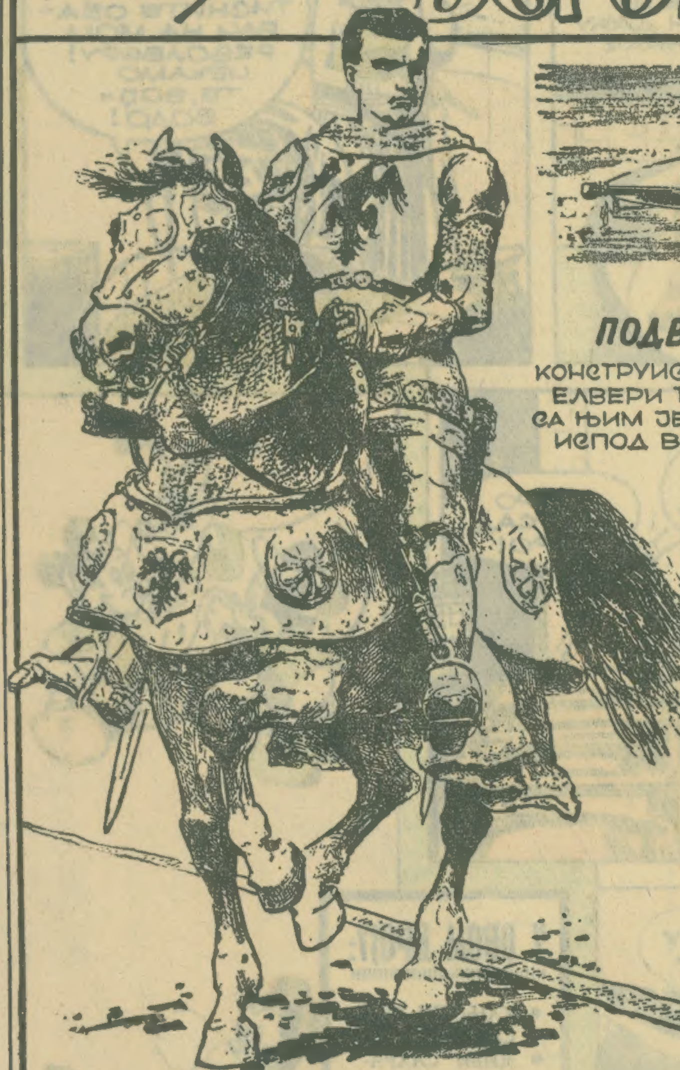
Ripley's — Веровали или не!

2 КРОМПИРА КОЈИ ОБЛИКОМ ПОТСЕЋАЈУ НА **СТАРЦА** И **СТАРИЦУ** УЗРЕЛИ СУ НА ИМАЊУ РОЈА КОМБСА ИЗ ФРИХОЛДА (САД)

ПОДВОДНИ БИЦИКЛ

КОНСТРУИСАО ЈЕ 1896 ЕЛВЕРИ ТЕМПЛО ИЗ ЊУЈОРКА СА ЊИМ ЈЕ МОГАО ДА ОСТАНЕ ИСПОД ВОДЕ 6 ЧАСОВА

ТАШТИНА ИЗНАД СЛОБОДЕ

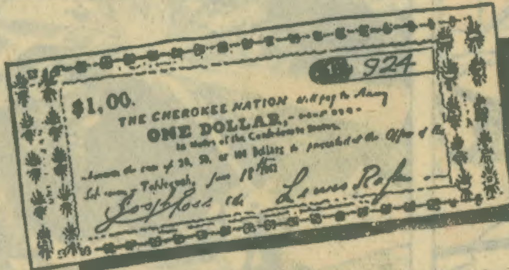
БЕРТРАНА ДИ ГЕСКЛЕНА (1314 – 1380) ЧУВЕНОГ ФРАНЦУСКОГ РАТНИКА ЗАРОВИЛИ СУ ЕНГЛЕЗИ У БИЦИ КОД ОРЕЈА

КАД СУ МУ ПОНУДИЛИ ДА САМ ОДРЕДИ ВИСИНУ СВОГ ОТКУПА, РЕКАО ЈЕ СВОТУ КОЈА ЈЕ БИЛА РАВНА ВИСИНИ ДНЕВНЕ ЗАРАДЕ СВИХ СТАНОВНИКА ФРАНЦУСКЕ (29 СЕПТЕМБАР 1364)

ЛУТАЈУЋЕ ОСТРВО

У ЈЕЗЕРУ ЛИН И ДИВАРХЕН, У ВЕЛСУ, ЈЕДНО ОСТРВЦЕ ДУГО 8 МЕТАРА ВЕКОВИМА СЕ ШЕТА ОД ЈЕДНЕ ОБАЛЕ ДО ДРУГЕ

ПАПИРНИ НОВАЦ

КОЈИ СУ 1862 ИЗДАЛИ ЧИРОКИ ИНДИЈАНЦИ

ПОБЕДА ДОБИЈЕНА СПИСКОМ

КАРАБАЛ КУЛИ

ТАТАРСКИ ПОГЛАВИЦА КОЈИ ЈЕ ЕГИПАТСКОМ СУЛТАНУ КЕЛАУНУ ЗАПРЕТИО ДА ЋЕ НАПАСТИ С 200.000 ВОЈНИКА ОДУСТАО ЈЕ ОД СВОЈИХ РАТНИХ ПЛАНОВА КАД ЈЕ У ОДГОВОР ДОБИО ЛИСТУ СА ИМЕНИМА 526.000 ЕГИПАТСКИХ ВОЈНИКА ДУГАЧКУ 4,8 КИЛОМЕТРА

ЕГИПАТСКА ВОЈСКА ПОСТОЈАЛА ЈЕ УСТВАРИ ... НА ПАПИРУ

(1286)

© 1959, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ДРЕСОВИ кроз векове

Дрес је енглеска реч и означава спортску одећу која служи да би се две екипе за време борбе боље разликовале. Када су се они почели употребљавати није познато, али се претпоставља да је већ на првим такмичењима и турнирима било неких видних ознака бораца једне екипе и то прво у виду

ОВАКО СУ СЕ ОБЛАЧИЛЕ ЖЕНЕ КАДА СУ ВОЗИЛЕ БИЦИКЛ 1895 ГОДИНЕ.

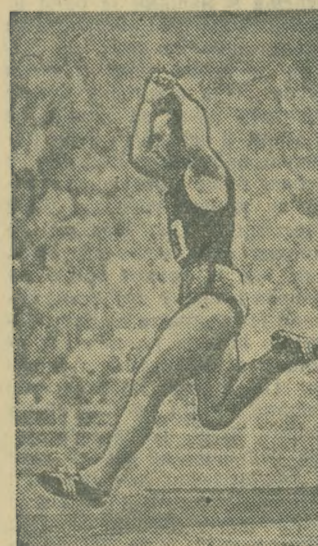

БАЦАЧ ДИСКА НА ПРВОЈ ОБНОВЉЕНОЈ ОЛИМПИЈАДИ

перјанице, мараме, огртача, шлема или штита обојених разним, упадљивим бојама.

Временом је дрес претрпео многе промене у квалитету и изгледу. На античким олимпијским играма такмичари су били наги до појаса и то из два разлога, прво, да би покрети тела били што слободнији а друго да би контрола борбе била што потпунија.

Претпоставља се да су и први Цезарови војници када

ДРЕС МОРА ПОТПУНО ДА ДОПУСТИ СЛОБОДНЕ ПОКРЕТЕ ТЕЛА

су колонизирали Британију, приређивали спортска такмичења а ради разликовања носили на шлемовима перјанице различитих боја.

На средњовековним турнирима витезови су имали видне ознаке на штитовима, плаштовима, на опреми коња и на копљима. Немирни средњи век потиснуо је у заборав права спортска такмичења, и тек са поновним оживљавањем спорта почела је и употреба дресова.

У прво време, када је фудбал почињао да постаје омиљена игра, поред осталих правила био је и један савет који јасно говори о употреби дресова. Али се може закључити да ношење једнаких дресова није било обавезно за једну екипу као што данас правила изричито прописују.

У првим правилима из 1892 године каже се: „Да би се учесници у игри могли разликовати, потребно је на неки начин да буду означени. На пример: да једни скину капуте, или да једни носе капе, други шешире или слично. Одећу која се скине при игри, најбоље је сложити на средину игралишта како би била свим играчима пред очима“.

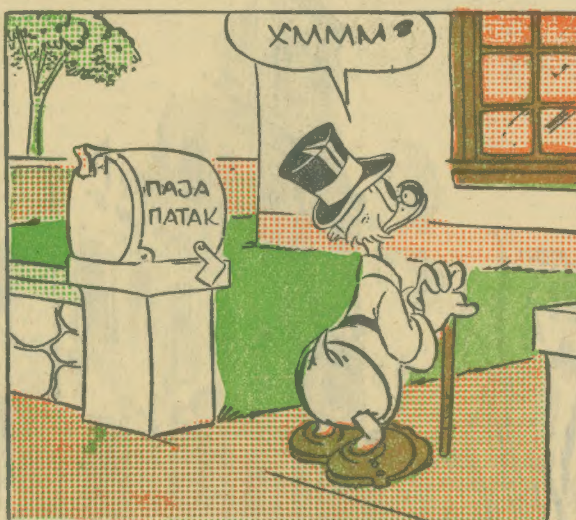
О свлачионицама и стадионима ни једне речи а камоли о именима клубова и још наравно, о тепањима као што данас чинимо: „бели“, „црвени“ и слично.

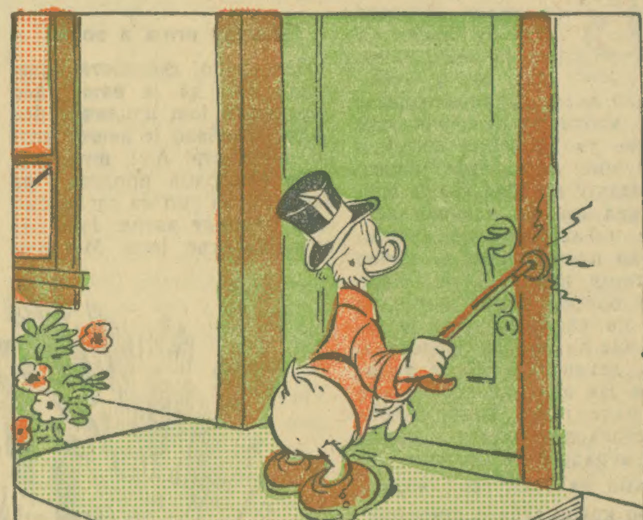
У погледу форме дресови су претрпели велике промене. Данашњи дресови све више омогућују слободне покрете тела, постају практични и прилагођавају се свакој врсти спорта, тако да сваки има и свој специјалан дрес.

Неопходно је да дрес буде практичан и леп, да има јасну и упадљиву боју, али не дречећу, да штити од зиме и ветра, али да буде лаган и ваздушаст, да ублажи удар, а упадљивом бојом да омогући што брже распознавање противника.

Eво неколико примера да би се што боље уочиле промене у изгледу дресова.

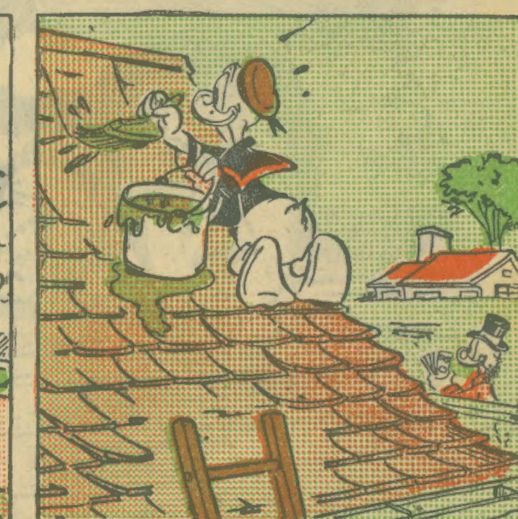

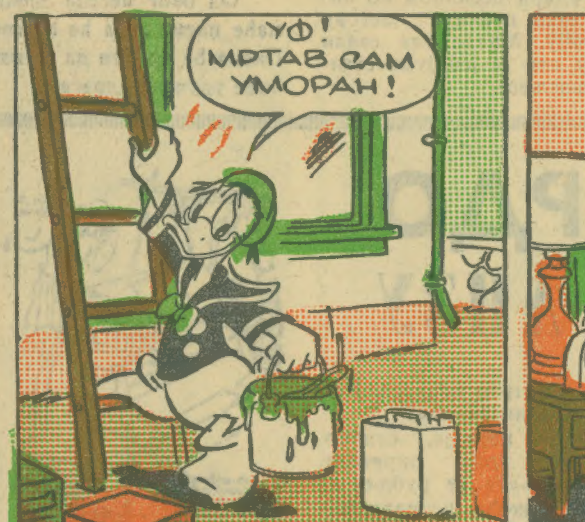

ТЕНИС У 16 ВЕКУ И ДАНАС

БРЗ ИСТОВАР

У пристаништима Штокхолма убрзан је истовар нафте. Танкери који довозе нафту у луку повезују се са нафтоводима под водом који директно претачу нафту у цистерне постављене на обали.

43 ВРСТЕ РАЗНОГ НОВЦА

Од 1835—1839 године у Србији су биле у оптицају 43 врсте разног новца. Златног је било 10 врста. Народ им је дао следећа имена: дукат цесарски (аустриски), дукат француски, дукат папин, мамудија цела-мека, рушпа, артилук (турски) суверин, холандез или „бацоклија“, португалац и шпањолац — ченгене. Мамудија је имала највећу вредност (25,20—30 гроша), затим рушпа (15,20—24,20), дукат цесарски (12—24), холандез (15—24), суверин (15—23,20), португалац (22), шпањолац (20) дукат папин (15—18,20), дукат француски (14—17,20) артилук (7—12). У време купљења пореза највише су улазили у државну касу: рушпа, мамудија, дукат цесарски и холандез.

Живи сахрањени

Била је ноћ 26. јула 1944. године. Становници Лондона већ су сишли у своја склоништа, кад су, у уобичајено време, немачке ракете V-2, избачене са француске обале, уз злокобни фијук и заглушне детонације почеле да падају на град. То је време кад сви ми чланови службе ноћне заштите, излазимо на пусте улице, — почео је своју причу Хари Рајт. При блеску бомбе погледао сам на часовник: био је један час по поноћи. Изненада, јака детонација ме је уздрмала. На непуних сто метара од мене једна бомба-ракета уз страховит блесак ударила је у зграду очне болнице.

Само за тренутак читаво једно крило зграде претворило се у плехану олупину, која је сваког тренутка могла да се сручи.

Бомба је погодила западни део болнице. Поред саме зграде, знао сам, налазило се склониште у које се сваке ноћи скривало око 50 људи. Сада, њега су покриле рушевине очне клинике. Чуло се само очајничко дозивање.

Једино неко чудо може да нас спасе

Прескачући рушевине нашао сам пут у склониште. Био је то тунел испресецан попречним ходницима.

Застали смо у мрачном лавиринту ослушкујући не бисмо ли чули гласове. Тишину је испуњавао прасак пожара који је беснео изнад нас.

— Има ли некога! — викнули смо неколико пута. Али одговора није било.

Џепним батеријама почели смо да претражујемо побочне ходнике. По мрачним зидовима клизиле су само наше сенке. Закључили смо да су сви вероватно успели да се извуку кроз споредни излаз и зато је било боље да се и ми вратимо.

У том тренутку смо зачули гласове: допирали су иза неких врата. А онда су излетели једна преплашена жена и два човека. Од њих смо сазнали да је у склоништу било још људи, али да су већ сви отишли кроз помоћни излаз. Пошли смо и ми. Само, сада је тај помоћни излаз био затрпан срушеним зидом. Није било другог него да се вратимо ка главном излазу. Пошли смо тунелом кад се изненада један велики блок зида сручи на двадесетак метара испред нас и потпуно нам затвори пролаз. Наш једини излаз био је закрчен рушевинама и препречен ватром. Чуло се само одгоре јасно пуцкетање пожара.

Између огња и воде

При слабој светлости разазнали смо да је наш део склоништа још прилично без бедан. Требало је нешто хитно предузети. Али, шта?

Из подножја пролаза за лифт могли смо да сагледамо срце огромне ватре. Јара је постајала све јача. Метални делови почели су да се топе и комадићи меког гвожђа падали су одозго.

Онда ми се учинило као да чујем жубор воде. Помислио сам да ми се то само причињава. Али сам се ужаснуо када сам видео како се из разних пукотина сливају слапови. Нашли смо се у правој клопци. Ватра се лагано спуштала ка нама, а вода нам је већ допирала до чланака. Старији човек који је стајао крај мене, покушавао је да буде хладнокрван када је упитао:

— Шта ће пре стићи. Вода или пламен?

— Горе су ватрогасци, — рекох, — а они знају да смо овде. Покушаће да стигну до нас. Питање је само времена. Овде морамо да их сачекамо.

„Нећу да умрем“

Једног младића обузе паника. Поче да вришти:

— Нећу да умрем... Нећу да умрем.

Избезумљен он је трчао унаоколо ударајући рукама о зидове и узалудно покушавајући да нађе излаз. Трудили смо се да га умиримо, али речи нису деловале. Неко га удари песницом по лицу и тако прекиде његову хистерију. Младић се свали у воду али је јецајући стално понављао:

— Нећу да умрем...

Топлота је постајала све јача. Повремено је одјекивало стровањивање неког новог блока. Вода је порасла на преко пола метра и стално је још надолазила. У усијаном ваздуху борили смо се за дах. Пошао сам унаоколо у нади да ћу пронаћи неки излаз. Али свуда су блокови рушевина и ватра препречавали пролаз. Када сам се вратио, вода је већ достизала један метар. Неки слап мора да је додирнуо електричну инсталацију, јер изненада нешто сину као муња. Тог тренутка престао сам да видим. Наједном једна рука ми је савила врат и потопила ми главу у воду. Вид ми се постепено враћао, и болове у упаљеним очима лакше сам подносио јер сам знао да нећу остати слеп.

Наш положај је постао неиздржљив. Жена је болно процедила:

— Не остаје нам још дуго. Треба да се поздравимо.

Ћутећи стегли смо руке једни другима, али је сваки од нас још у себи имао зрачак наде на спасење.

Због ужасне врућине саветовао сам да се загњуримо у воду. Тако смо и учинили: провиривали смо само да бисмо удахнули ваздух. Личили смо на пацове који се даве у ћупу пуном воде. Чекање смрти било је дуго и страховито. Ватра се приближавала а вода је расла и постајала све топлија.

Одлучио се сада један човек да пође и потражи излаз и нас је све обузела нова нада. Али он се ускоро вратио. Ништа нам није рекао. Ништа га нисмо ни питали. Знали смо одговор. Сваког тренутка на површини воде помаљала се по једна глава да би жудно удахнула оно мало преосталог ваздуха, а онда се поново враћала у воду. Тако смо чекали смрт.

Последња нада

Срце ми је изненада јаче закуцало када сам једног момента изронио из воде. Учинило ми се да сам осетио струјање ваздуха изнад површине. Пошао сам у том правцу.

Пролазећи кроз један узан ходник осетио сам да однекуд допире свежи ваздух. Приближио сам се гомили поломљених и изгорелих греда и рушевина. Напрегао сам сву снагу и успео да направим узан пролаз. Када сам се провукао, на моје највеће изненађење видео сам да се налазим само неколико метара од места где смо били ушли у подземно склониште. Ватра је још буктала у болници. Ватрогасци су са суседних зграда покушавали да локализују пожар и вода из њихових шмркова угасила је ватру на уласку у склониште, али се сливала у одају где смо били ми. Брзо сам се вратио и руком их позвао да пођу замном.

Опет смо се дочепали свежег ваздуха. Опасност од рушења суседних зидова била је велика. Једини могућни пролаз био је један високи зид постављен као ограда. Попео сам се на леђа једног друга и покушао да се пребацим. Зид је био тако врео да сам опрљио кожу на дланвима. Али другог излаза није било. Стегао сам зубе и пребацио се на другу страну. Недалеко је стајао један ватрогасац. Разрогачио је очи кад ме је угледао.

— Немогуће! — узвикнуо је. — Тамо жив човек није могао да опстане!

— Али тамо има још четворо живих, — рекао сам и по његовом чудном погледу видео сам да ме сматра лудим.

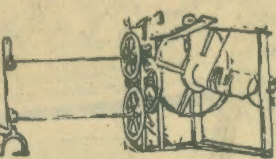
Ускоро смо преко зида превели и остале чланове.

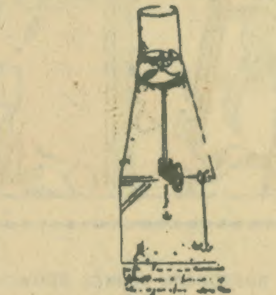
Нисмо прошли ни десетак метара, а изнад нас поново одјекну злокобан фијук бомбе-ракете. Мотор је престао да ради и бомба је почела да пада. Зачула се страховита експлозија. Зидови су се тресли и земља љуљала. А када се све стишало видели смо да нико од нас није био повређен, јер је бомба пала подаље од нас.

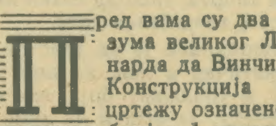
ЗА 15 СЕКУНДИ...

Од овог месеца специјалне поште у Вашингтону примаће писма која ће за свега 15 секунди стизати у Чикаго. Писма ће морати да се напишу на поштама, и у факсимилу биће уручена адресату.

ЛЕОНАРДО за МОНА ЛИЗУ

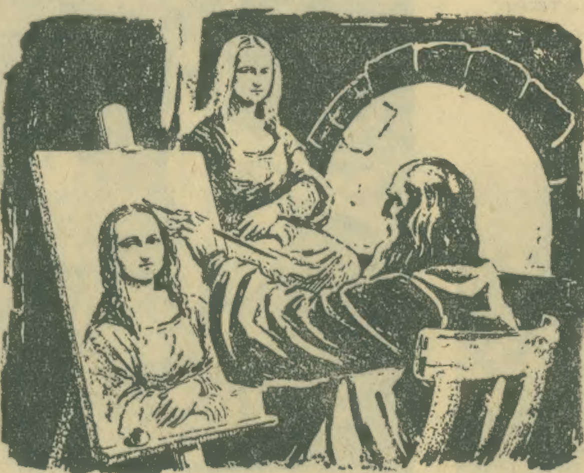
МЕХАНИЧКИ РАЖАЊ ЗА ПЕЧЕЊЕ МЕСА (сл. 1.)

Пред вама су два изума великог Леонарда да Винчија. Конструкција на цртежу означеном бројем 1 претставља — веровали или не — механички ражањ за печење меса који покрећу врели гасови из димног цилиндра. То је, уствари, праузор наше гасне турбине. Гасови из цилиндра ударали су на пропелер који је имао четири лопатице и покретали га, а то се кретање преносило на точкове у чијим су се осовинама налазили затакнути ражњеви. Испод скице Леонардо је написао на полуиталијанском—полулатинском језику, својим познатим „тајним писмом“ које се може читати само уз помоћ огледала, да конструкција има аутоматски систем регулисања. Ражањ с печењем се окретао утолико брже, уколико је ватра била јача.

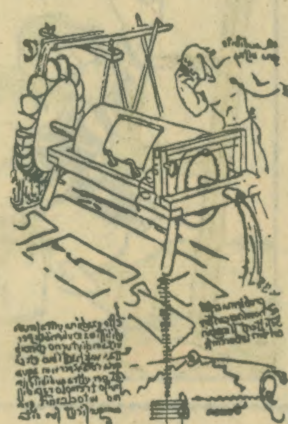
Зашто је била потребна Леонарду да Винчију ова кухињска справа кад је он, као што је познато, био нежења?

Према једној верзији аутоматски ражањ био је намењен Мона Лизи, која му је четири године позирала за чувени портрет. Сведочанства савременика говоре да је ова лепотица била гурман и да је нарочито волела гуску печену на ражњу.

Скица под бројем 2 претставља машину за прање рубља конструисану, по свему судећи, такође за Мона Лизу. Да је стварно у питању машина за прање доказује рубље простро крај ње. Како је машина радила?

У бубањ, који је, слично воденичном колу, окретала вода, стављало се рубље. У њега се, такође, усипала чиста вода. Рубље се прало чистом, хладном водом без икаквог другог средства, што је дуго изазивало скептичан осмех стручњака. Један од Леонардових биографа чак је писао: „Геније се усудио да загледа у област женског рада за који се, због недостатка искуства, показао потпуно некомпетентан“. Али, какво је било чуђење научника кад се показало да је да Винчијева машина за рубље била конструисана на

МАШИНА ЗА ПРАЊЕ РУБЉА (сл. 2.)

једном сасвим другом принципу.

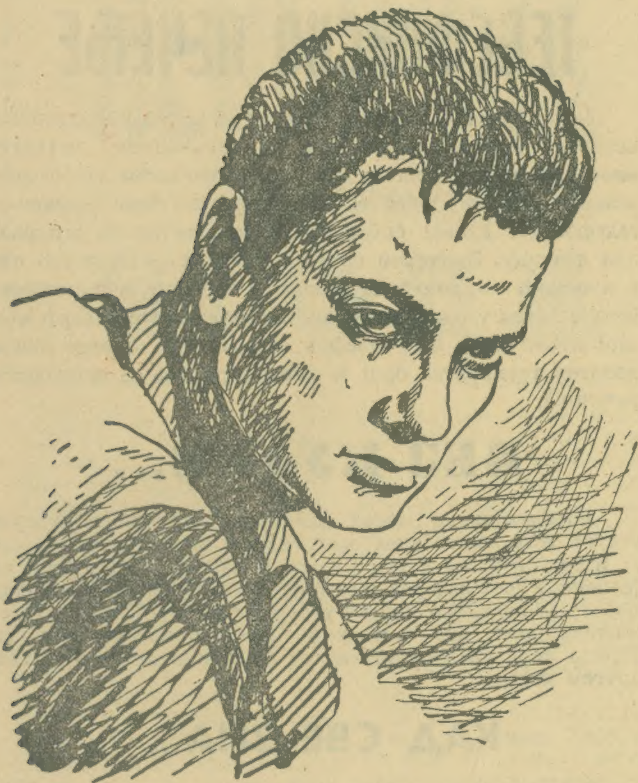
Италијану Казифачију пошло је недавно за руком да дешифрује неразумљив текст испод цртежа и тиме баци нову светлост на устројство машине и објасни, на први поглед потпуно несхватљив, гест човека који стоји поред ње.

Потребно је да се потсетимо да је Леонардо да Винчи познат као један од првих истраживача таласасте природе звука и светлости. Током својих опита он је подробно проучавао звучне таласе. Чак је изразио, за своје време смело тврђење, да су брзине простирања звука и светлости, ограничене. Најзад, он је опитима утврдио да човечје ухо прима само оне звуке који имају одређени број трептаја. Данас, међутим, сваки ђак зна да је звук, код кога је учестаност трептања изнад одређене границе — такозвани ултразвук — нечујан за људско ухо. Али, у 15 веку то је било огромно откриће. Леонардо је чак пронашао да ултразвук отстрањује прљавштину с тканина и да самим тим пере рубље.

Та открића и опити родили су идеју о конструисању машине за прање рубља. А та машина била је — ултразвучна!

Као генератор звучних треперења у машини је била искоришћена јако затегнута челична жица на чијој се средини налазила мала метална кугла. При окретању бубња зупчасти точак закачињао је о жицу и изазивао јаке попречне вибрације. Уколико се бубањ брже окретао, утолико су звучни трептаји били учестанији. Око машине се ширила неподношљива бука. Али, кад је брзина трептања прешла границу чујности, машина је почињала да ради бешумно што је проналазач истицао с нарочитом гордошћу. Понашање човека крај машине, који се очигледно нечему чуди, објашњава једна реченица из текста који је тек недавно дешифрован: „Nil audibile quia ultra“, што у слободном преводу гласи: „Ништа се не чује, јер је то ултразвук.“ Још један доказ за то је веома висока нота коју је Леонардо поставио далеко изнад нотног система.

Затегнутост челичне жице могла се регулисати помоћу нарочитог кључа који се види на предњој страни машине за прање рубља. Занимљиво је да је Леонардо, који је био левак, поставио кључ на леву страну. Овај карактеристичан „знак“, може се наћи и на многим другим скицама његових изума.

ТОНИ КЕРТИС

насмејани глумац

Почетак каријере Тони Кертиса на филму био је, такорећи, јадан. Кад се пре 11 година појавио на екрану била је то трака дуга свега 60 метара а Кертисова улога тако мала да његово име на „шпици" није било ни назначено. Али, његов симпатични осмех и леп изглед побудили су извесну пажњу.

Овај насмејани филмски јунак родио се 1935 године у једној мрачној дворишној згради у њујоршком предграђу Бронкс. Недавно је снимао филм „Лов на пацове" у коме га је амбијент неких сцена, како сам каже, потсећао на његово детињство. Добро му је била позната тешка борба за успех у којој је малаксавао мислећи да ће пре потонути него избити на површину. Та борба трајала је равно 5 година.

До 1954 снимио је око двадесет филмова и одушевио публику својим великим спортским вештинама: он јаше као каубој, мачује се као средњовековни витез и изводи немогућне циркуске акробације. Чинио је све што је Холивуд од њега тражио и био поносан што и најопасније сцене снима без дублера. Та његова особина донела му је назива „Дуглас Фербанкс други".

Међутим он није био задовољан успехом. Желео је друге улоге и нешто више — не само да игра вође гангстера или храбре витезове, већ људе од крви и меса. Познати глумац и продуцент Берт Ланкастер помогао му је у томе — доделио му једну од три главне улоге у филму „Трапез". Сви су се изненадили кад су видели да Кертис уме и да глуми.

Одлична му је улога новинара у филму „Твоја судбина је у мојим рукама", као и улога у филму „Бекство у ланцима". Поред тога он има пуно смисла и за хумористичне улоге што је доказао у филму „Неки то воле вруће".

Кертисова жена Џенет Ли такође је добра глумица и играла је у неким филмовима заједно са њим. Њихов брак траје већ девет година и изузетно је солидан. Имају две ћерке и Кертис сваки слободан час, а нема их много, проводи у кругу своје породице.

Глумац свестраних могућности, кога филмска публика радо гледа, он жели да нам пружи још доста добрих филмова. Недавно је завршио снимање филма „Велика варалица", а са својом партнерком из „Трапеза" Ђином Лолобриђидом сада снима филм „Леди Г."

АЛИГАТОРИ ИЗ ЛАГУНЕ БЛАГА

Још недавно до ових делова Кубе нико није могао да дође сувоземним путем. Богати амерички туристи су стизали до њих моторним чамцима у пратњи домородаца. Кубанци са мачетама, а туристи са пушкама излазили су на обале где је једва дотле крочила људска нога. Природа их је прихватила љубазно јер ни у дубини ове тропске прашуме нема много комараца, нити каквих отровних гмизаваца па ни неких других досадних и неугодних кукаца. Ту су у изобиљу налазили крупне ракове са изврсним месом и безброј крокодила и алигатора, који су се сунчали на тропском сунцу. А баш због њих су туристи и долазили. Пуцали су и бесомучно уништавали алигаторе, нарочито мале, чија је кожа веома цењена.

После кубанске револуције стало се овоме на пут. Убијање алигатора је престало да буде атракција туриста. Закон је животиње узео у заштиту. А ипак до места на којима је још било алигатора у последње време људи су стизали хеликоптером. Само не зато да би их уништавали. Влада је предузела мере да се сачува ово богатство. Сада до њихових боравишта воде нови, изврсни путеви. Подигнуте су и прве фарме крокодила.

Место где се алигатори најбоље осећају и најбрже развијају зове се Лагуна блага. Крокодили овде живе у ограђеним одељењима крај обала, подељени према старости. Хране се углавном изнутрицама заклане стоке.

Људи који се старају о алигаторима и раде на овој фарми већ су се сасвим навикли на своје опасне штићенике. Највећем у целој фарми, старом око 35 година и дугом преко пет метара чувари су оградили посебан простор од 15x10 метара. Он је и њихов мезимац и понос јер служи као реклама и доказ њиховог труда.

Да би алигатор могао детаљно да буде прегледан, пренет из обора у обор или транспортован, потребно је да буде ухваћен али се прво мора обезбедити од његове опасне чељусти. Вешти чувари тај посао обављају ласом. Мањег алигатора савлада један човек, али за одраслог често нису довољна ни тројица. Мада уста изгледају страшна, највише страха задаје реп, јер је ударац њиме веома снажан. Када је ласо набачен и затегнут око чељусти, уста се затварају и зуби постају безопасни. Обуздати ласом и реп то је мало теже али кад је све готово онда „штићеник", добро везан и безопасан, путује на леђима свога чувара.

Да би један алигатор одрастао треба прилично времена и много хране. али овај се посао исплати јер поред скупоцене коже, фарма алигатора доноси приходе и као прворазредна туристичка атракција. Поред тога обала крај фарме је изванредно погодна за купање, риболов и водене спортове, па је име „Лагуна блага" сасвим оправдано.

УВЕЗАНИ „ШТИЋЕНИК" НА ЛЕЂИМА СВОГ ЧУВАРА

САМО СА ЧЕСМЕ

Сретен Радуловић из села Пажића код Даниловграда свог, сада већ трогодишњег коња, научио је да пије воду само са чесме. Ово је коњу брзо прешло у навику и сада више никад друкчије не пије као да је друга вода нечиста. Слика показује „Путка", који води порекло од једне познате пасмине тркачких коња, како достојанствено ставља своју губицу испод славине да би се напио воде.

ГДЕ ЈЕ „ПЛАВО МОРЕ"?

Сви смо чули за Црно, Жуто и Црвено море, али постоји ли заиста и Плаво море? Аралско језеро, које лежи источно од Касписког, Киргизи називају Плаво море.

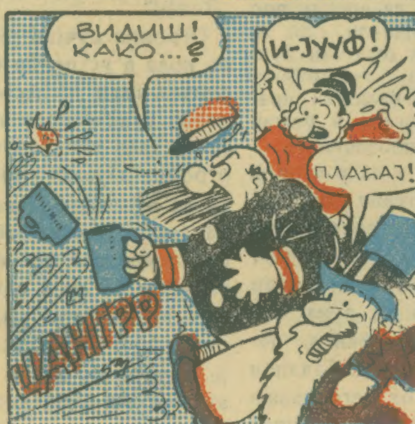

СЛ. 1: ЗАВРШНИ СПРИНТ (192 МЕТРА) У V ВЕКУ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ (доле) И САВРЕМЕНЕ ТРКЕ НА 200 МЕТАРА (горе); — СЛ. 2: КРАТКЕ И ДУЖЕ ТРКЕ УСТВАРИ ИМАЈУ ИСТИ СТИЛ САМО СЕ РАЗЛИКУЈУ ДРЕСОВИ. ЦРТЕЖИ ГОВОРЕ ВИШЕ НЕГО ФОТОГРАФИЈЕ; — СЛ. 3: СКОК У ДАЉ

ВРЕМЕНА СЕ МЕЊАЈУ *а стил остаје исти*

СТИЛ ОЛИМПИСКИХ ШАМПИОНА СЕ ЗА 25 ВЕКОВА НИЈЕ ПРОМЕНИО. — АНТИЧКЕ ГРЧКЕ ВАЗЕ НАМ ПРИЧАЈУ О ИЗВАНРЕДНОМ СТИЛУ НЕПОЗНАТИХ СПОРТСКИХ РЕКОРДЕРА.

У античко доба када је писменост претстављала готово искључиву привилегију малобројне владајуће класе, украшене вазе су играле улогу дневне и недељне илустроване штампе, која је била приступачна свакома и неписменима. На њима је уписана грчка историја и митологија али су исто тако верно и прецизно приказани догађаји из свакодневног живота. Спортске манифестације и призори борби са олимпијада претстављају драгоцене документе о ступњу развитка спортске технике и стилова. Из тих цртежа се види да су стари Грци били велики познаваоци физичких вежби и културе. У том периоду спорт је достигао врхунац.

Најбољи савремени познаваоци спортске технике остају задивљени пред изванредним детаљима и стилским покретима спортиста уцртаним на вазама тога доба. Неколико најлепших које су настале између V и II века пре наше ере приказују учеснике спринтерске дисциплине која је одржавана на стази дугој 600 стопа, односно 192 метра. На једној је приказан финале трке — учесници стижу на циљ правилног држања, са избаченим телом унапред и наизменичним дугим замасима руку широко отворених шака. Фотографија са било ког данашњег такмичења у трчању на 100 и 200 метара приказала би готово истоветне покрете и стил као и пре 25 векова.

Антички тркачи на дугим пругама су имали сасвим друкчији стил. На једној вази се јасно може уочити да је долактица водоравна и чини прав угао са мишицом, шаке су затворене и песнице чврсто стегнуте, а корак је дуг али мек и одмерен. Готово исто држање имају и савремени дугопругаши.

Изванредан је и скок у даљ приказан на другој античкој вази од пре 5 векова. Руке и ноге скакача су избачене далеко напред, труп повијен и безмало паралелан са бутинама а испружена глава досеже до колена. Разлика у стилу између овог скакача и неког савременог Овенса или Бостона готово је безначајна.

Антички бокс се као и данас заснивао на положају тела с гардом у висини рамена. Судија се непрестано налази у близини такмичара спреман да сваког тренутка интервенише у случају повреде правила. Он одбројава над нокаутираним боксером подвлачећи то покретима прстију.

Ова кратка анализа сличности античких и савремених спортских стилова је значајна зато што је још пре непуних 30 година у врхунском спорту стил много заостајао за данашњим. Тек захваљујући дуготрајном усавршавању технике спорта, њеном дотеривању и примени научних метода створени су савремени стилови и постигнути најбољи резултати. Очевидно је да су и Грци до готово истоветног техничког савршенства спортских стилова дошли на основу вишевековног искуства и примене метода тога времена. Да су то данашњи спортисти знали могли су и без дуготрајног експериментисања једноставно да подражавају своје грчке претходнике, беспрекорне атлете античког доба!

ТЕЛЕФОНСКО ПЕЧЕЊЕ

Једна британска фирма нада се да ће ускоро завршити прототип једног уређаја који ће домаћицама уштедети много времена и који ће нарочито добродоћи запосленим женама. Помоћу овог апарата биће могућно позивањем телефонског кућног броја укључити електрични штедњак или пећницу. Приликом поласка од куће — на посао или у куповину — домаћица ставља у пећницу припремљено јело, а затим у одређено време из града позове телефоном свој кућни број. Кад телефон зазвони, она окрене још и додатни телефонски број за пећницу, и она се аутоматски укључује.

БЕЗ КУЈНЕ...

Американци су досад измислили већ многе експрес услуге. Али пошто увек оскудевају у времену установили су и ресторан без кујне. Систем је сасвим једноставан: из јеловника гост изабере јело које жели. Чувано у хладњачи оно се за неколико минута угреје на решоу. Пиће „служи“ машина, које, ако гост жели, још аутоматски измућка. Пошто нема послуге оброци су јевтинији него ма на ком другом месту.

КАД СВЕ ЗНА...

Познато је да у лондонском Хајд парку може свако гласно да излаже своје мисли и схватања. Један такав богомдани говорник уверавао је прошлих дана своје слушаоце да све зна. Из публике се зачуло питање:

— Колико запета може да се испише мастилом из једне бочице?

ЈЕДНА ЧУДНА МОЛБА

Префект париске полиције је објавио саопштење које је уствари молба да би се олакшао посао једног његовог службеника. Да би прописно опсекао 200.000 слика за пасоше, 250.000 за личне карте, 250.000 за возачке дозволе, 30.000 за ловачке дозволе, чиновник мора годишње да одреже 3 милиона комадића хартије. Зато се моле сви Французи да отсада уз своје молбе прилажу само слике 4×3,5 см.

НИ КРИВ, НИ ДУЖАН...

Четири различита путоказа од којих један показује правац за крематоријум а други за гробље, постављена су у близини клинике др Ерика Либерна у Тенбриџ Велсу, у Енглеској. Ни крив ни дужан доктор је досад претрпео губитак од 5.000 фунти. А узрок томе је, нема сумње, оно што на тим таблама пише.

— Кад људи прочитају „Пут за гробље“, и „Пут за крематоријум“ одмах помисле да болесници код мене умиру, па се ретко ко усуди да дође на лечење, — јада се доктор Либерн, — а гробље и крематоријум удаљени су добре две миље одавде, што већина њих не зна...

НЕОЧЕКИВАНИ САВЕЗНИК

Горди и плахи брђани из малог села Агордо, недалеко од Болсана у Италији познати су у целом крају због својих неумерених навијачких особина. Фудбал је њихова најомиљенија разонода а победа у свакој утакмици претставља питање части. Ту њихову необузданост добро је искусио на сопственим леђима италијански федерални судија Ерик Илк када је недавно дошао да суди утакмицу између тима из Агорда и клуба из Барлачија.

Гледаоци су га дочекали звиждањем, негодовањем и чак и псовкама. Оваква њихова нетрпељивост према судији била је последица претходне утакмице са истим противником када је судија пред крај другог полувремена досудио пенал против њиховог тима и овај одлучио утакмицу у корист противника. Овог пута је домаћи тим био чврсто одлучио да победи по сваку цену.

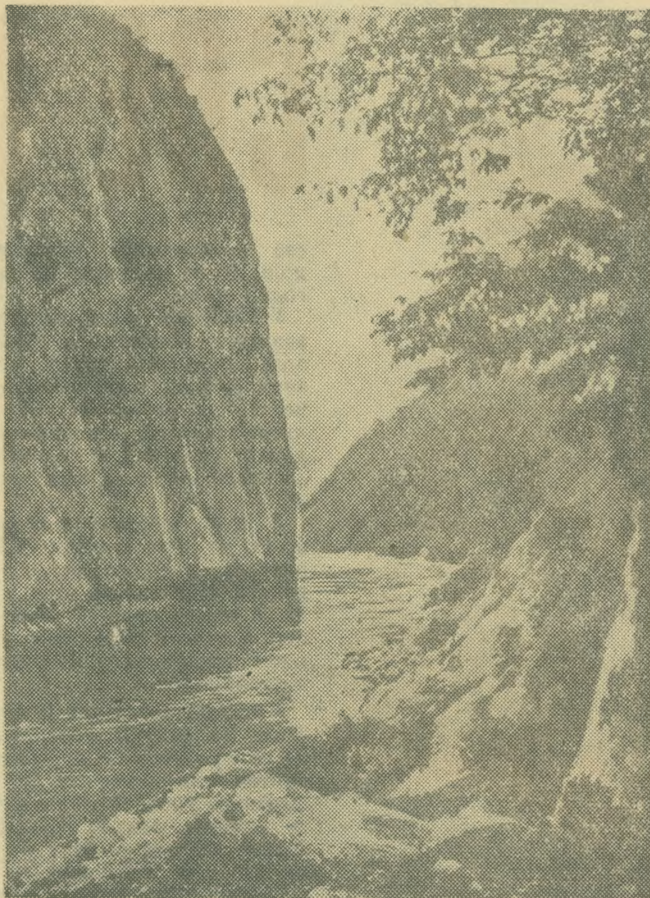
Утакмица је играна сурово и судија је морао сваки час да интервенише. Али, и поред навијања публике и грубости домаћих играча гости су у првом полувремену водили са 2:1. У наставку је резултат изједначен и тада је настала борба на живот и смрт. Због дивљачности мештана преплашени судија, све време изложен псовкама и погрдама публике, није имао храбрости да досуди против њих два пенала. За то време је један огроман вучјак у његовом аутомобилу крај ограде игралишта пратио шта се догађа и режао кад год су се противнички играчи уносили у лице судији.

Најзад је домаћи бек потпуно непрописно покосио десну полутку гостију у тренутку кад се овај пред самим голом спремао да пуца. Судија је био принуђен да покаже на белу тачку. Стадион се проломио од негодовања али је најстрожа казна ипак изведена и гол постигнут.

Када су домаћи видели да ће изгубити утакмицу два играча на челу са капитеном екипе Алдом кренули су према судији и физички га напали. Очекујући да ће извући дебљи крај јер нико није имао намеру да га заштити, он је дрекнуо из свег гласа: „Волф!“

Огромни вучјак је искочио из кола и устремио се на нападача који је песницама ударао судију по глави. Алдо је за трен ока био оборен а огромни очњаци пса наднели су се над њим. Нова судијина заповест спречила је дисциплинованог пса да загризе — тргао се и одмах умирио. Изненађење које је настало због овога искористио је судија да отрчи до свог аутомобила и заједно са псом изгуби се из негостољубивог Агорда.

ДРИНА

КАЊОНИ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Стотине векова теку брзе планинске реке и усецају своје дубоке долине у тврде стене. Али, на местима где су такве стене испресецане пукотинама атмосферска вода понире у њихову дубину. Због тога у таквом терену практично нема знатнијег спирања падина па су им стране готово вертикалне. Типичан је по изгледу чувени кањон реке Колорада у Северној Америци, који је дугачак око 380 км а дубок око 1800 метара.

Мало је коме, можда, познато, да и у Југославији постоји преко 60 кањонских долина од којих неке незнатно уступају по дубини кањону Колорада, али су му по лепоти једнаке.

У КРШУ ХЕРЦЕГОВИНЕ

Највише дубинских кањона има у сливу Неретве, која одводњава велики део краса Херцеговине. Тако је кањон Диве Грабовице, десне притоке Неретве, на дужини од 6,2 км дубљи од 1200 метара, а према Тичини има пуних 1500 м! Дрежанка, такође десна Неретвина притока, протиче кроз кањон дуг 19,8 км и свуда је дубљи од 1000 м да код места Стрмоглавица, коме баш одговара то име, достигне дубину од 1500 м! Трећа десна Неретвина притока, Дољанка, има кањон од 18 км који према Дивљим Косама достиже дубину од 1200 м. Исте дубине је и кањон Горње Бијеле, леве притоке Неретве, дуг 12,2 км. Ракитница, десна Неретвина притока узводно од Коњица, има кањон од 23 км дубок 1000 м — према Лисцу. Брегава на дужини од 35,5 км. протиче кроз кањон који је код Парића дубок 960 а код Именице само 290 м. Дубок је и кањон Тошчанице, десне Неретвине притоке — 500 м, али је кратак — свега 6 км. Најзад, Угровача, десна Неретвина притока, протиче кроз кањон дуг 9 км, али прилично плитак — свега 240 м. Сама Неретва протиче кроз два кањона: први је дуг 49 км и лежи између ушћа Неретвице и Бијелог Поља, а код ушћа Диве Грабовице достиже дубину од 1200 м. У доњем току Неретва протиче кањоном 22 км — између Баћевића и Бретеља — али је ту дубока највише 270 м.

На Неретви и њеним притокама постоји 26 водомера. Према досадашњим опажањима све ове реке имају претежно велике разлике између највиших и најнижих вода, што је последица њихових узаних корита и долина — кањона, који не допуштају високим водама разливање и поплаве него само нагло уздизање или опадање нивоа. Тако је разлика између највише и најниже воде на Неретви у Мостару 15,38 м, а само у току једног дана њен ниво је порастао за 5,33 м.

КАЊОНИ ЦРНЕ ГОРЕ

Најпознатије кањоне у Југославији имају црногорске реке Тара и Пива. Прва протиче кроз кањон дуг 78 км (од Припора до Шћепан Поља), који има корито на дужини 30 км дубље од 800 м и готово вертикалне стране; код Обзира је он дубок 1300 м. Кањон Пиве између Пивског Манастира и Шћепан Поља дуг је 34 км, а просечна му је дубина 1000 м, док је испод Пивске Планине за још 100 метара дубљи.

Притоке Таре и Пиве теку такође кроз дубоке кањоне. Сушица—Скакала, лева Тарина притока протиче кроз кањон од Великог Шкрчког језера до ушћа у Тару, на дужини од 15 км са просечном дубином 600 м, која код ушћа расте на 800 м. Друга, десна Тарина притока тече кроз кањон дуг 6,8 км. који је у близини ушћа дубок 830 м. Комарница, десна Пивина притока има кратак кањон — само 4,3 км, али је он код Сиљеве Косе дубок 600 м. а низводно од Миљковице прелази у клисуру дубоку 700 м. Придворица, лева притока Комарнице тече кањоном дугим 13 км а дубоким до 400 м.

Дубоки су кањони Мораче и њених притока. Између Ибриштице и Златице Морача се пробија кроз кањон дуг 34,5 км, који местимице прелази у клисуру, код Тисовог Врха он је дубок 1000 м. Исту дубину има и кањон леве Морачине притоке Цијевне, а дужину 25 км, али је од тога 10 км на територији Албаније. Типичан кањон — са потпуно вертикалним странама од 900 м. има Мала Ријека, лева Морачина притока која се пробија кроз кршеве Црне Горе на дужини од 16,5 км. Најзад, Мртвица, десна Морачина притока протиче кроз кањон од 8,5 км, који на готово целој дужини има вертикалне стране и просечну дубину од 600 м. да испод Маганика и Вијенца достигне дубину од 980 метара.

КАЊОНИ СЛОВЕНИЈЕ И ХРВАТСКЕ

У току леденог доба кроз многе долине у Словенији кретали су се ледници. Њиховим радом оне су претворене у валове — корита ледника. После њиховог отапања валови су постали дубоке долине кањонског типа. Таква је долина Мале Пишнице, дуга 5 км а дубља од 700 м. док је долина Велике Пишнице један километар дужа а дубока 1100 м. Бистрица је дуга 12 км а Радовна још пет километара дужа са дубином у валову Крмр до 1200 м.

У Словенији је најдубљи кањон Соче узводно од Бовеца до 1400 м према Сребрњаку, а дужина му је 16 км. Њене притоке такође теку кроз кањоне: Идрица на дужини од 45 км протиче кроз кањон дубок 700 м код ушћа у Сочу, а њене притоке кроз кањоне дубоке 250 м (Жале), до 570 м (Баћа), док је асиметрични кањон Требуше, леве притоке Идрице дугачак 14 км а дубок код Зеленог Роба 800 м.

Сава Бохињка тече од Бохињске Бистрице до Обрне кроз кањон дугачак 11 км а дубок 850 м а Савиња узводно од Луче кроз кањон дугачак 13 км а дубок до 1400 м. Овај кањон и кањон Соче узводно од Бовеца су најдубљи у Словенији, а после кањона Диве Грабовице и Дрежанке они су најдубљи кањони у Југославији.

Сава се пробија кроз кањон од 28 км — између Зиданог Моста и Сводњег Лога — али му дубина није велика, свега 450 м код Конеца.

Кокра, лева Савина притока усекла је између села Извора и Предвора кањон од 19 км, који је на целој дужини дубљи од 600 м. сем у близини ушћа. Према Казјем Врху дубок је 950 м. Иска, десна притока Љубљанчице протиче на дужини од 6,5 км кроз кањон дубок 650 м — код Соводена. Купа, десна Савина притока усекла је врло узани кањон између села Врха и Старог Трга дуг 19 км а дубок 400 м — према Гребену.

Велика Пакленица је усекла у стене Велебита кањон од 12,3 км дужине дубок 500 м код Орловог Кука. Мала Пакленица има исто толико дубоки кањон, али му је дужина мања — 9 км.

Зрмања, пловна притока Јадрана (до Обровца) између ушћа у Новиградском мору и Обровца, протиче кроз кањон дуг 10,9 км а дубок 170 м. Између Книна и Рошког Слапа Крка протиче 31,2 км кроз кањон дубок највише до 200 м; он је уствари плитак али су му стране претежно вертикалне. Лева Кркина притока, Кркић, усекла је корито до 300 м дубоко у кањон дуг свега 6,8 км. Чикало, такође лева Кркина притока, протиче кроз један од најплићих кањона — свега до 170 м, али дуг 17,2 кд. У Далмацији је најдужи кањон Цетине — 46,5 км — између Триља и ушћа; он је плитак али врло узан и у близини ушћа Цетине дубок до 400 м.

КАЊОНИ БОСНЕ

Једна од најтипичнијих крашких река наше земље, Уна, протиче између села Брековице и Босанске Крупе кроз кањон дугачак 26 км а дубок до 170 м. Њена десна притока, Унац, пробија се између Дрварске жупе и Рмањ манастира кроз кањон 19,8 км дуг а дубок 350—400 м. Врло узан и на највећем делу непроходан он по свом изгледу потсећа на кањоне Пиве и Таре. Сана десна Унина притока пробија се кроз два кањона у изворишту, око села Марковића, кроз кањон дубок преко 400 м а дуг 4 км, док се између Кључа и села Комичка пробија кроз други дуг 21,5 км а дубок до 270 м.

Узводно од Крупе Врбас протиче кроз кањон дуг 8 км а дубок 600 м, док му је кањон низводно од Јајца дуг око 26 км а дубок и до 500 м. Трећи низводно од Крупе дуг је 11 км док су му стране вертикалне и издижу се до 450 м изнад реке. Суходол, десна Врбасова притока тече кроз кањон дуг 10 км а дубок 600 м, док је кањон Угра, такође десне Врбасове притоке, који у многоме потсећа на кањон Таре, дуг 14,5 км а код Ивика дубок 650 м.

Дрина низводно од Шћепан Поља тече кроз кањон од 7 км дубок до 1000 м, а између Сухог Дола и Бесеровине он је дуг 45 км а дубок као и први — испод планине Звијезде. Између ушћа Праче и Рзава, на дужини од 26 км дубина кањона достиже 850 м.

Лим у близини ушћа протиче кроз кањон 6 км дуг, а дубок до 700 м, док лева Дринина притока Прача има кањон који је између ушћа и села Каљана дуг 28 км а дубок до 500 м — према Милацу; он је нарочито леп између села Каљана и Месића. Кањон леве Дринине притоке Бистрице је дугачак 11 км а дубок на целој дужини преко 400 м, док му је дубина око 470 метара већа.

И СРБИЈА НИЈЕ БЕЗ КАЊОНА

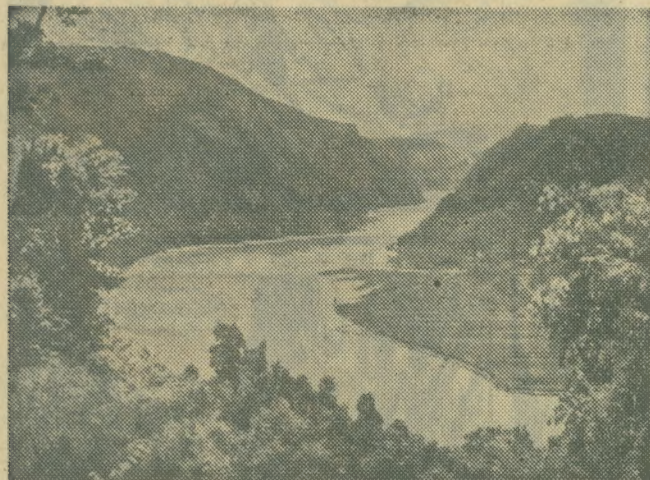
Између села Добракова и Бродарева Лим се пробија кроз кањон на дужини од 11 км, који је код ушћа његове притоке Дубочице усечен у стене око 600 м. Увац тече између Мљекуше и Црквице кроз кривудави кањон дуг 11 км а дубок до 250 м.

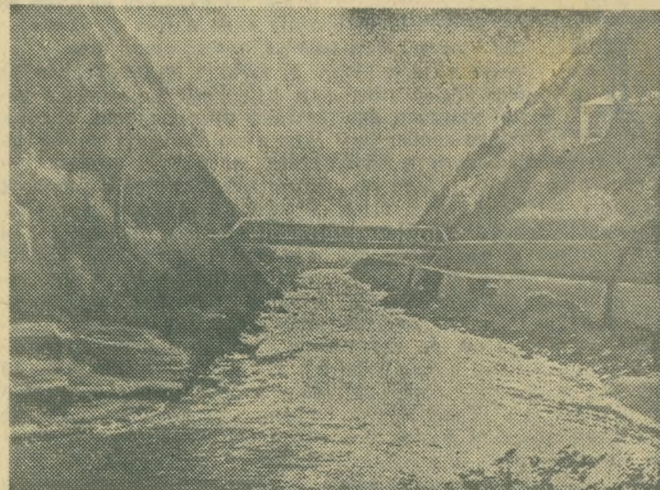
Ђетиња узводно од Титовог Ужица има кањон од 8 км дубок до 300 м, док је кањон Великог рзава између Миочице и Ријеке дугачак 9 км а дубок преко 300 м. Ибар, десна притока Западне Мораве протиче између Рожаја и Баћа, на дужини од 14 км, кроз кањон са вертикалним странама дубок преко 100 м.

У Источној Србији Ресава, десна притока Велике Мораве, усекла је кањон са скоро вертикалним странама 9 км дуг а дубок до 450 м — према Витој букви. И њена притока Суваја протиче кроз кањон од 4 км дубок мање од 300 м. Десна притока Злотске реке, Демизлок, има кањон дуг 7 км а дубок до 350 м — према Корњету. Најзад, на Кучају Радованска река протиче 10 км делимично кроз клисуру а делимично кроз кањон дубок до 500 м.

*

Остале наше планинске реке теку кроз дубоке клисуре, које само местимично имају обележје кањона — вертикалне или готово вертикалне стране. Тако напр. Руговска клисура, кроз коју протиче Пећка Бистрица, на више места има одлике кањона, као и клисура Треске, која на дужини од 14 км достиже дубину до 750 м. Познате су и клисуре Радике, Мавровске реке, Црног Дрима и многих других, као и Дунава у Ђердапу.

МАЛИ КАЗАН — ЂЕРДАП

НЕРЕТВА

„ДРУГИ ЈЕЗИК ЧОВЕКА“

Уколико година деца треба да почну учење математике и помоћу којих метода их треба упућивати у ову толико сложену науку — расправљано је недавно на Међународном конгресу математичара и психолога у Бад Годесбургу, у Западној Немачкој.

Уствари, читав рад овог конгреса математичара био је посвећен само овом питању. Сматра се да је оно од капиталне важности за наше савремено доба у коме брзи напредак физике чини да математика постане „други језик човека“.

После многобројних научних реферата прочитаних на овом конгресу закључено је да су деца између седме и осме године већ у стању да реше разне проблеме из елементарне алгебре. Научници, а специјално међу њима Марија Монтесори, позната математичарка, која је основала Фонд за проучавање најбољег система за изучавање математичких наука, истакли су да се „човек рађа као математичар“ и да педагошки методи треба само да створе закључке о раду на основу већ урођеног дара.

Конгрес је нарочито разматрао питање како да се реши проблем наставе овог предмета у разним земљама, односно како да се потстакне код малишана воља да уче математику, и тој науци прилазе са интересовањем. Једногласно је подвучено да са наставом треба започети чим дете наврши шесту годину живота у најразвијенијим земљама па до дванаесте што треба да је у зависности од степена целокупне културе дотичне земље.

Нема везе...

У неколико француских провинција остварени су такозвани теле-ресторани. Са телевизијом они немају ничег заједничког. Име су добили по томе што јело може телефоном да се поручи и још топло добије. Теле-ресторани најпогоднији су за туристе који станују у камповима или приватним кућама а неће сами да кувају.

ПУТЕМ БИОСКОПА...

Већ ове јесени, управо на почетку нове школске године, основне школе у Сједињеним Америчким Државама располагаће довољним бројем филмова у боји који ће помоћи да наставе из науке о животу током читаве школске године буде успешнија.

Предавања помоћу филмова припремио је амерички Институт за биолошке науке. Засад је снимљено сто двадесет филмова у боји а сваки траје по тридесет минута.

Филмови су снимани по упутствима и под надзором најистакнутијих професора и научника не само у САД већ и читавог света. Израђено је наравно на хиљаде копија ових филмова како би се приказивали једновремено по свим школама.

Сваки филм је уствари једно предавање пропраћено најживописнијим и незаборавним снимцима у боји. Најпознатији светски биолози приказују рад у лабораторијама и резултате најновијих истраживања на пољу биологије, не само у САД већ и у читавом свету.

У овим филмовима приказане су разне сцене из живота у мору у околини Антила, па све до живота вируса у лабораторијама. Филмови су препуни докумената необично драгоцених за изучавање биологије, што досад није била у стању да дочара ђацима искључиво писана реч па ни реч њихових професора и учитеља. Особито је важно што је унета потпуна светлост у погледу најскоријих научних истраживања на пољу радиобиологије.

Због тога...

Аман, главни град Трансјорданије, присвојио је првенство тиме што је приредио досад никад одржаване трке камила. Јахачи су били власници камила, махом шеици. Две камиле које су победиле донеле су својим господарима награду од 12.000 долара. Улози опклада били су веома високи, а усхићење посматрача ништа мање од оног које влада на чувеним коњским тркама у Отеју или Епсому.

СВЕ ЈЕ У РЕДУ...

Било је нешто после девет сати увече када је Морис Дијас главни хемичар фабрике лекова открио да са пошиљком бр. 6467 нешто није у реду. Тога поподнева отправљена је већа количина лекова за Париз, међу којима се налазио и један сандук нове врсте комбинованих прашкова. Творница их је недавно бацила на тржиште и они су, по свему судећи, наишли на добар пријем код потрошача. Овог пута послата је у Париз откупној фармацеутској фирми нова количина која је по Дијасовим упутима припремљена претходног дана док је он био на службеном путу.

На његовом писаћем столу стајала је документација о производњи и неколико плавих омота у којима се већ налазио тај прашак против главобоље. Све је изгледало нормално и претстављало само део свакодневне рутине. Оно што није било у реду и због чега је Дијас мислио да ће добити срчану кап било је то што је према документацији, незнано како, испало да је формула мешавине погрешно састављена и да је у кесицама уместо безопасне супстанце против главобоље био отров.

Дрхтавом руком Дијас је зграбио слушалицу телефона и од тог тренутка она се такорећи није више спуштала читавих неколико сати.

У 21,20 директор фабрике је као избезумљен излетео из своје виле и још се успут облачећи ускочио у кола.

У 22,45 у великој сали за конференције састало се неколико руководилаца погона. Чак и најобичнија проба језиком, на коју су се само неколицина одлучили, јасно је показивала да лек нема никакве везе са боловима сем што их проузрокује. Железничка отпремница је показивала да се сандук са прашковима тренутно налази у брзом возу који јури ка Паризу. На њој су као и обично били и број вагона и печат и потпис службеника који је пошиљку примио, потпуно нечитки.

У 22,00 зазвонио је телефон на столу дежурног чиновника на станици. Пуних 15 минута трајало је објашњавање а онда је настала трка по станици и на крају сасвим прецизан одговор да се цела пошиљка налази у вагону одлично запломбирана и да воз тек што није стигао у Париз, а роба ће бити испоручена тачно коме треба. Директор фабрике замало што тада није попио сет друга црна кафа за одговорне који су са дебелим црним подочњацима седели око стола за конференције. Глас инжењера Дијаса, који је позвао префектуру полиције у Паризу, био је промукао толико да се једва чуо са друге стране жице.

У 3,39 су први полицајци почели да обилазе апотеке и буде власнике да би их упозорили ако су примили комбине.

У 4,10 је прва пијаница ушла у једну од апотека на Пигалу и купила кутију комбина против главобоље.

У 5,20 госпођа Лафарж је ушла код суседа апотекара Реноа и добила за своју болесну ћерчицу неколико одличних комбина.

У 6,00 су кола хитно одвезла директора фабрике лекова и инжењера Дијаса у најближу нервну клинику зато што су обојица, како је доцније објављено, претрпели нервни слом.

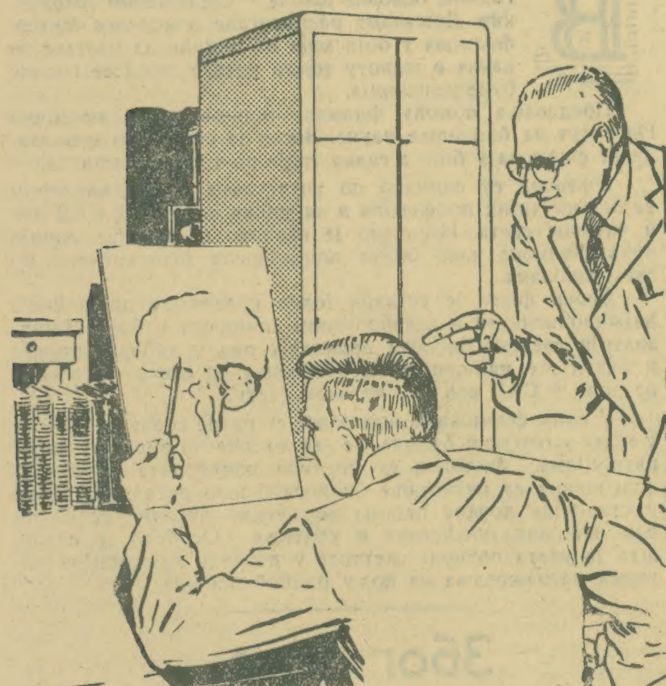
У 6,30 магационер фабрике лекова ушао је у свој магацин, сео за стари писаћи сто и несигурним рукописом почео да пише извештај „Пошто се у јучерашњој испоруци лекова за Париз налазио и један сандук са комбинованим прашковима „Л-3Л5" а како смо од прошле пошиљке имали још два претекла сандука који су већ уведени у књигу испорука а нису послати, ја сам отпремио један од њих док сам овај неуведени задржао за једну од следећих испорука".

У 7,00 из канцеларије фабрике у којој су сви живнули и изгледали као да се свакоме родио син, одлазиле су хитне поруке на све стране да је све у реду.

НИЈЕ ГРЕШКА АЛИ...

За амерички цент, познат под именом „пени", данас једва може да се купи једна једина бонбона. Али изненада настала је права „пени грозница" откако се сазнало да је државна ковница на овогодишњим издањима утиснула „United States oF America", „оф" са малим о и великим Ф. Државна ковница је објаснила да није у питању грешка, већ да је тиме хтела да се избегне једноличност натписа. Упркос томе овогодишње издање „пенија" стекло је нумизматичку вредност и прикупљање не престаје.

МОЖЕ

Научници су доказали да тешки емоционални потреси могу да изазову нагло сужавање можданих артерија и тако смање снабдевање мозга крвљу, а понекад проузрокују и појаву „шлога".

НЕОБИЧНА *ваздушна* ЗГОДА

Висинометар на табли са инструментима показивао је да се авион попео до жељене висине. Све је функционисало одлично.

Преко интер-радија поручник Грахам Фишер издаде наређење навигатору да искључи ракетни мотор. Без његове помоћи, два млазна мотора нису успевала да у реткој атмосфери дају довољно велики потисак и експериментални авион поче да се спушта.

Са аеродрома Хемсвел у Источној Енглеској полетео је авион тачно у три сата тог априлског поподнева и после 40 минута налазио се на висини од око 18.000 метара. Фишер нареди навигатору да испали и преостале ракете.

Кроз слушалице се чуо његов уједначени глас: „Пет, четири, три, два, један..."

А онда, уз пуцањ који се људима на земљи учинио као удар грома у авиону је нешто експлодирало.

Док се авион превртао падајући, једино што је пилот знао било је — да је још жив и да је неким чудом остао чак при свести исто као и навигатор. Док је грозничаво мислио шта да чини у микрофон је стално понављао наредбу своме другу да искочи.

Није било времена ни да покуша да успостави неку везу са земљом. Ако су хтели да се спасу морали су обојица некако да искоче и то што пре.

Био је то најдраматичнији тренутак у свих 2.500 часова које је искусни енглески пробни пилот провео у ваздуху откако је ступио у авијацију 1949 године.

— Док смо још били у Јужном Фарнбороу, сећам се да сам питао једног стручњака за опреме — колико би могао да живи пилот кад би морао да искочи из авиона негде у стратосфери.

— Био би свестан отприлике 15 секунди, а мртав за неколико минута, — одговорио је он.

— Сам тренутак када сам излетео из кабине авиона, — причао је доцније пилот, — уопште не умем да опишем, пошто га се, иако сам био свестан, не сећам. Прво чега могу да се сетим јесте осећај да сам се нашао у простору и да падам руку испружених изнад главе. А ипак је то било неко чудно падање, јер уопште нисам осећао да пропадам.

Покушао сам да спустим руке уз тело, али без успеха. Иако сам упро све силе само сам мало савио леви лакат. Мора да сам се окретао страховитом брзином пошто је на моје руке, очигледно, деловала врло јака центрифугална сила. Сваки мишић у телу био ми је затегнут и бол је био неподношљив.

Три секунде после искакања аутоматски сат је отворио споне на везама које су ме причвршћивале за столицу и тако сам почео да падам потпуно сам. Механизам главног падобрана требало је да се аутоматски отвори на висини од 1.400 метара.

Пред очима ми је била нека бела магла по којој су играле црвене тачке. Нисам видео ни небо ни земљу и у једном тренутку сам поверовао да сам ослепео.

Брзина којом сам се окретао око себе мора да је постала мања пошто сам успео да спустим леву руку уз тело.

Нисам имао појма на којој се висини налазим. Осећао сам како ми је глава сва изубијана од сталног ударања о унутрашњост шлема. Био сам потпуно ошамућен.

Осетио сам да се мој главни падобран најзад отворио. Погледавши изнад себе установио сам са олакшањем да нисам слеп.

Почео сам да се обрћем као чигра и то страховитом брзином. Онда је настала пауза и убрзо ме је падобран почео да носи на супротну страну увис.

Полуонесвешћен од тог обртања, додрабио сам конопце изнад главе. Ускоро сам се љуљушкао испод свиленог крова који се лагано спуштао ка земљи.

Малаксао и дезоријентисан, једва свестан онога што сам чинио, покушао сам да се сетим шта су нам на обуци говорили да у оваквим случајевима треба радити.

Раскопчао сам шлем и пустио да виси окачен о цев апарата за кисеоник. Нагли прилив свежег ваздуха у плућа учинио је да сам се осетио много боље.

Испод себе сам угледао чуперке белих облака. Онда се најзад појавила земља... зелена поља, мали заливи и тамо у даљини мочваре.

Ветар ме је носио ка једном малом пољу.

Сећајући се савета старешина, скупио сам ноге и савио колена. Није било потребно да се даље присећам ничијих речи, јер сам од изнурености и свега преживљеног и иначе једва висио.

Дохватио сам још једном конопце над главом и нагло их тргао да ме, када додирнем земљу, падобран много не би вукао напред. Међутим, услед тог недовољно тачно изведеног маневра на земљу сам пао натрашке, али сам се коначно нашао у трави неке ливаде ограђене каменим зидом.

Никада ми се земља није чинила тако мека и удобна. Раскопчао сам падобран и ослободио се малог гуменог завежљаја испод колена — уствари малог гуменог чамца који смо носили за случај да ускочимо у воду. Најзад сам се, тетурајући, подигао на ноге.

Мора да сам претстављао чудо за фармера Колин Слатера који се затрчао кроз поље ка мени. Гледао ме је разрогачених очију и са очигледним страхом. То, разуме се, није било ништа чудно, јер ми је из очију, носа и левог ува текла крв, а лице било потпуно изобличено. Иако нормално имам дугуљасто лице оно је у тренутку када ме је фармер Слатер угледао било потпуно округло, меко као грумен сала и плаво од унутрашњих озледа и попуцалих капилара. Толико сам се надуо да су ми очи биле само уски прорези, а обе мишице безоблично дебеле.

Никада се нисам толико радосно изненадио као кад сам чуо да је и мој навигатор жив приспео на једно поље свега километар даље од места на које сам пао. Изгледало је потпуно немогућно да смо се обојица спасли из такве ситуације, а ипак — јесмо.

У болници су ми рендгеном испитали главу и руке. Испоставило се да кости нигде нису биле поломљене.

Мој пријатељ је чак правио шале са свима који су дошли да га, као чудо, виде. Није се сећао ничега до тренутка кад је осетио да га падобран лагано носи ка земљи. Како је искочио без рукавица руке су му се заледиле и постале беле од слоја леда на њима.

Тачно пет недеља после ове необичне ваздушне „згоде" и још чуднијег спасења, двојица пробних пилота су изишли из болнице и ваздухопловна комисија их је прогласила способним за даље летење. Једино је навигатор морао још три месеца да пази своје руке недовољно залечене од промрзлина.

Научна експедиција успиње се на други по висини планински врх на свету...

У снегу... чудне огромне стопе...

Снежни човек?..

Начини гипсани отисак трагова...

Ићи ћемо овим трагом...

Стигли су до једне пећине...

Нешто је унутра...

Лавина... Бежите!!!...

Ово је само почетак нове приче у сликама:

МАНДРАК И СНЕЖНИ ЧОВЕК

која почиње да се објављује у идућем броју

„Политикиног забавника"

Како зауставља

Марка Твена позвао један пријатељ на излет аутомобилом који су у то време били права реткост. Пријатељ је сам возио и погрешним маневрисањем налетео на једно дрво када је хтео да кола заустави пред једном гостионицом. Незгодних последица по путнике није било али је аутомобил уништен. Марк Твен се некако испетљао из олупина, очистио одело и упитао пријатеља:

— Реци, молим те, како заустављаш кола кад нема ниједног дрвета у близини.

Опкољени огњем

Пожар у сувој шуми ширио се на све стране. Пуцање огромних стабала чуло се надалеко.

— Овуда! — урлао је шумски чувар М. Келе, који је пажљиво ослушкивао лавеж из даљине.

Пламен је стварао непролазну баријеру. Ваздух је поигравао као на највећој летњој жези. Келе се зауставио да причека свог пријатеља М. Милера који га је једва стизао.

— Ипак морамо кроз огањ... Не смемо губити ни часа, — викнуо му је Келе.

Загазили су у жеравицу. После 50 корака лајање је постало двапут јаче. Два човека нису више оклевала. Пред њима се одигравала несвакидашња драма. Машући снажно вилама крчили су пут кроз гранате буктиње, расплamсале шибљике и зажарену траву. Дим их је гушио, пекао им очи и затварао грло. Келе је осећао да му гори кошуља, а Милер није више имао десну ногавицу. Ипак, они су храбро настављали, јер су знали да од њих зависи један живот.

Учинили су последњи напор и закорачили у најблештавију ватрену завесу. Угледали су страшан призор. На тлу, без знака живота, лежао је Лоран, пензионисани дрвосеча. Његова верна куја Доли заклањала га је својим телом од пламена. Када је угледала спасиоце, која је схватила да је главна опасност прошла. Устала је и пришла им, па почела да лиже њихове шаке.

Дрвосечу, који је био упола отрован и немоћно јечао, дигли су на рамена и изнели из зажареног пакла. Касније, када је дошао к себи, стари Лоран, који је омиљен у целој околини Дижона, испричао је како је у рану зору кренуо у шуму да обори неколико стабала. Било му је хладно и запалио је ватру. Доли је скакутала тражећи зечје јаме. Изненада, дунуо је снажан ветар, развејао жеравицу, па је ускоро цела шума почела да букти. Све се догодило у једном тренутку, тако да се он просто није могао да снађе.

ЦЕНА СЛАВЕ НА РОГОВИМА

Марта прошле године, на родеу у Хјустону, у Тексасу, један релативно млад и мишићав каубој јурнуо је у арену на бику Брама који се бесомучно отимао. Било је то невиђено бацакање, јер је животиња скакала час на једну, час на другу страну, затим је бацила јахача преко главе и докачила га роговима.

Нимало поколебан, упркос својих 17 прелома костију лица, каубој је поново узјахао бика, обишао у круг узбуђену арену која му је клицала и ишчезао. У болници, кад су га ставили иза рендген плоче, саопштили су му да морају хитно да га оперишу.

— Докторе, зар то не може бити ког другог дана? — запитао је он. — Сутра треба да се опет појавим.

Ово питање даје праву слику о Циму Шулдерсу. Висок, уских бедара, мало расклиматан — прави каубој. Шулдерс има 32 године и живи од јахања љутих бикова и дивљих коња. Однео је 16 светских шампионата. Али то не чини ради славе.

— Појахивање бикова, — каже он — за мене је само занат. Обичан сељак, као ја, са мало школе, зар може да живи од нечег другог?

За гледаоце, међутим, овај човек на коњу претставља оличење успеха у родеу. Један од најсуровијих „спортова" сматра се да је настао 4 јула 1883, када су трговци из Пекоса, у Тексасу, довели неколико дугорогих бикова међу зидове судске зграде и позвали каубоје да их, јашући их и са ласом у рукама, проведу улицама града. Још исте године је РКА, Удружење родео каубоја, имало 1500 чланова, који су се продуцирали пред 14 милиона новорођених фанатика на 500 приредби. Поред људи од заната, постоје стотине организованих аматера, јер ова опасна игра све више захвата америчке гимназисте и студенте.

Вероватно је да ће Шулдерс и наредне сезоне прелетети око 120.000 километара да би учествовао на педесетак турнира.

Између такмичења он проводи дане на свом ранчу од 2.000 хектара у Хенријети, у држави Оклахома, где живи са женом, или како он каже „са својом будућом удовицом", и три детета. Његови су покрети отсечни, речи брзе, а док говори из вилица светли мноштво златних зуба, јер „једнога дана неки бик ми је цео ушао у уста", има обичај да каже.

Једном, у Тексасу, недалеко од града Даласа, упутио се огради иза арене где су бикови. Колена је обавио изукрштаним еластичним тракама, навукао кожне доколенице и пошао према ћудљивом бику Илвису, кога је први пут требало да појаше.

Илвис, највећа свађалица у тору, обећавао је да ће постати бик који најбоље изводи „јареће скокове". Шулдерсу је пошло за руком да му причврсти ћебе са каишем и седло па му се лагано попео на леђа. Док дланом о длан, јахач је већ треснуо колико је дуг и широк о челичну ограду.

Као да се ништа није догодило, Цими је лагано пришао бику, поново га појахао и снажно забио мамузе у стомак, викнувши:

— Напред!

Врата су се широм отворила и јахач с биком улетео је у осветљену арену као да га је катапулт избацио. Држећи се једном руком, он је другом махао шеширом поздрављајући присутне док је животиња помамно отскакала лево и десно. Одржавајући равнотежу на невероватан начин, Цим је приредио невиђену претставу присутнима тако да је однео победу над 45 такмичара.

Те вечери освојио је титулу шампиона са 426 бодова, а зарадио је свега 426 долара. Учесник у родеу не прима ни плату, ни високе награде нити га ко осигурава. Све трошкове плаћа из свог џепа, па чак и право да учествује које се осигурава лицитацијом за сваку тачку и може да достигне суму од 100 долара.

Из Тексаса је отишао на шестодневну „Велику кавалкаду" у Тулси, удаљену 500 километара од Даласа. Тамо је одабрао једног огромног старог бика, Џеронима, који је важио као необично тежак за јахање. Мислио је да ће с њим постићи велик број бодова. Брама бикови којима је припадао Џероним, нарочита су врста животиња насталих укрштањем индиског и домаћег говечета. Врло су немирни, љути и опаки. Најопаснији од свих. Кад збаце јахача на земљу „обавезно" дотрче да му зададу ударце роговима. Зато је најважнија брига послуге да га игром плашта намаме на другу страну док се јахач не поврати од удара.

Сваки каубој родеа налази се пред дилемом: да изабере мирнијег бика и да губи поене или да појаше опасног и добије их, али опет може да остане без њих ако му овај „испразни утробу", како то кажу такмичари.

Пошто је у 1958 години, од 46 родеа Шулдерс добио 43, одлучио се да 1959 појаше Браму. И успео је. На Браминим леђима се задржао пуне 24 секунде, после чега је добио 2435 долара. Уз то је добио 1·043 долара што га је јахао неоседланог и 3000 долара за титулу „Прави каубој". Шулдерс је имао срећу што је један петролејски магнат, да би се рекламирао, дозволио победнику да годину дана црпе петролеј са једног његовог нафтоносног извора. Шулдерс је ушао у ред најбогатијих родео-јахача јер је 1959 зарадио 33.000 долара, од чега је 17.000 потрошио на путовања, боравак, таксе и лицитације за такмичења.

Сваки излазак пред публику прате обавезно његова жена и синови.

На питање једног новинара она је рекла:

— Не знам кад ће се поново појавити, јер су лекари казали да дође у болницу ради испитивања. Нисам више паметна који то део његовог тела опет испитују.

— Зашто не утичете да се заувек повуче?

— Мирис арене је као и мирис позоришне сцене, — рекла је Шулдерсова „будућа удовица". Арена, која даје тако блештав живот, изгледа ми да од сваког тражи најскупљу награду за оно што му је пружила.

...СЕНЗАЦИЈА У ПАРИЗУ 1885 ГОДИНЕ

Највећу пажњу на међународној изложби у Бриселу 1958 године привлачили су „атомијум", модел спутника и кружни биоскоп. На међународној изложби у Паризу, одржаној 1885 године, највећу сензацију и последњу новост технике претстављали су изливени алуминијумски блокови. Мада је алуминијум метал кога има највише у земљи, научницима је успело тек 1927 године да у лабораторијама добију чист алуминијум. Посетиоци изложбе дивили су се „сребру од иловаче" и зграњавали се због његове цене: килограм алуминијума стајао је тада колико и килограм злата. У то време нико није могао ни да слути да ће убрзо нови метал начинити праву револуцију у техници.

БЕЗ РЕЗЕРВАЦИЈЕ...

На најпрометнијим континенталним ваздушним линијама Америке, например Чикаго—Њујорк или Лос Анђелос—Сан Франциско заведена је једна новина: путна карта се купује у авиону као у трамвају или аутобусу. Нема резервације ни дугог чекања на аеродрому. Ако су у првом авиону сва места заузета, путник причека десет минута до поласка другог.

Да ли знате?

Аутомат са кисеоником

Велико стовариште лекова у Паризу поставило је апарат са кисеоником који ће уморним лицима брзо враћати снагу. Ко код плати 1 нови франк може да удише 19 литара кисеоника лако намирисаног парфемом.

Супер-пеницилин

Ново средство против бактерија, које је како кажу ефикасније од пеницилина, пронашла су три млада британска научника: Франк Дојл Џорџ Ролинсон и Девид Браун. Како објављује часопис „Бритиш медикел џорнел" овај лек, који ће се у продаји појавити под називом „целберин", може да уништа ва бактерије које су досад биле отпорне према пеницилину. У Британији се са овим леком врше клинички опити већ девет месеци.

СУЛЕЈМАНОВА СМРТ

Познајеш ли веселу причу о смрти Сулејмана, богатог трговца ћилима. — Смрт није никад весела!

— Тачно је да није, али околности могу бити смешне, — рече дугобради старац и настави причу:

— Сулејман, трговац ћилимовима, био на самрти. Око његове постеље окупила се цела породица. Сулејман је знао шта то значи, стога он рече сваком по неколико лепих речи. Свест је почела да га оставља, али је он још једном желео да се увери да ли су сви присутни, па упита слабим гласом:

— Јеси ли код мене Зоро, цвете мог срца, најпокорнија међу женама?

— Код тебе сам, мој Сулејмане.

— Јеси ли ти код мене, Ахмеде, моје првенче?

— Јесам, оче.

— А јеси ли ти крај мене, Омаре, мој љубљени сине?

— Код тебе сам оче, и моје срце крвари.

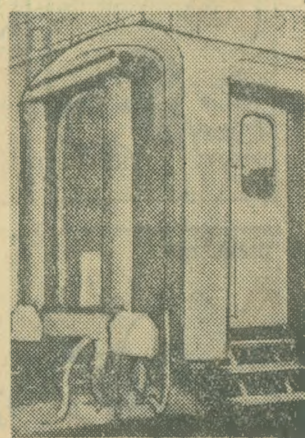
— Јеси ли ти код мене, Абдала, ти који си био за мене као син и који си ми помагао да носим терет живота иако ниси од моје крви?

— Јесам, ефенди — одговори Абдала — ја сам поред тебе.

Тада се стари Сулејман подиже и продера:

— А ко је, ви пасји синови који се наслађујете гледајући моју смрт, ко је остао у базару да чува моје ћилиме?

НОВА КОЛА ЗА СПАВАЊЕ

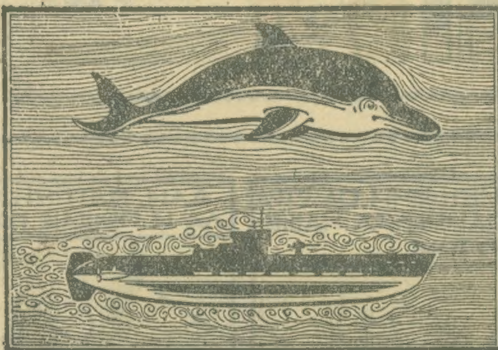
У Швајцарској је ових дана пуштен у саобраћај специјални тип кола за спавање експресних возова. Поред тога што су удобнија, грађена су тако да се умањи бука за време вожње. Одбојници на овим вагонима су превучени специјалном гумом тако да се при кочењу оно бучно сударање вагона о вагон уопште не чује нити се осећа потрес. Ови гумени одбојници су постављени искључиво на вагоне оних експресних возова који се крећу брзином од преко сто километара на час.

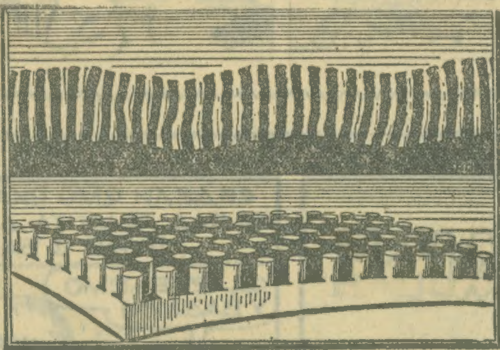
ПО УГЛЕДУ НА ДЕЛФИНЕ

Конструктори подморница одавно се питају како делфин може тако брзо да плива, да сразмерно мало користи енергију и боље рони него подморница. Теоретски, одговор је једноставан: на кожи делфина налази се јако мало водених бујица које стварају отпор. Једна подморница користи 90% своје снаге да неутралише дејство ових водених бујица (као што се види на слици).

Доктор Макс Крамер, немачки биолог, који преко 20 година ради у САД, тврди да је успео да одгонетне ову загонетку. Он је помоћу микроскопа испитивао кожу делфина па је на њеној површини нашао танак спужвасти слој са избочинама и удубљењима. По његовом мишљењу ово ткиво неутралише дејство водених таласа и омогућује делфину брзо кретање са малим утрошком енергије.

На основу ових резултата, једно америчко предузеће, по угледу на кожу делфина, израдило је од синтетичних маса омотач за бродове. Овај омотач биће испробан на моторном броду, а користиће се и на подморницама.

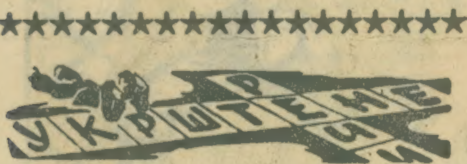

После тридесет година

Главни град Шведске Штокхолм после тридесетогодишње борбе грађана са градским одборницима добио је прво градско позориште, поред неколико приватних сцена и Народног позоришта. Новоподигнуто позориште има око 900 места и ову сезону ће отворити комадима Лопе де Веге и Стриндберга.

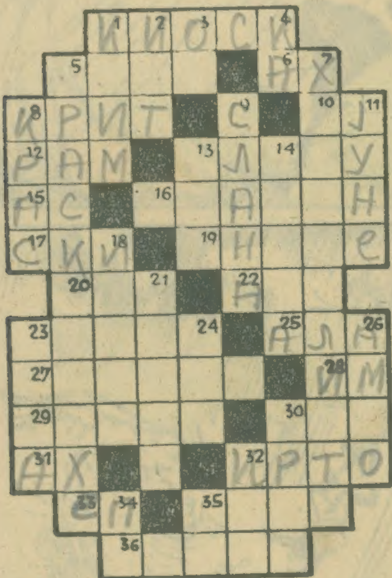
ИНФОРМАЦИОНИ ЦЕНТАР ЗА ОЗРАЧЕНЕ ЖИВОТНЕ НАМИРНИЦЕ

Први међународни центар за информације о озраченим животним намирницама основан је у Студиском нуклеарном центру у граду Саклеју у Француској. Један од његових основних задатака је да издаје тромесечни билтен на енглеском и француском језику са научним подацима о озраченим животним намирницама.

Водоравно: 1) улична продавница новина; 5) део шаке; 6) узвик; 8) острво у Средоземном мору; 10) два сугласника; 12) оквир; 13) продукт вршидбе; 15) првак; 16) део војничке опреме; 17) зимски спорт; 19) предсобље; 20) река у Сибиру; 22) узвик нестрпљења; 23) место у Истри; 25) неман; 27) град у Италији; 28) иницијали аутора „Смрт Смаил-аге Ченгића"; 29) део биљке; 30) део главе; 31) узвик; 32) лако ломљиво; 33) спев; 35) део тела; 36) део копна уз реку или море;

Усправно: 1) полуострво на јужном делу СССР; 2) острво на Јадрану; 3) брдо у Швајцарској; 4) предлог; 5) рођење дана, освит; 7) место где се проводи одмор; 8) крш, карст; 9) атмосферска појава; 11) младунче једне домаће животиње; 13) бања у Белгији; 14) сипња; 18) река у Славонији; 21) варварски народ који је опустошио Галију; 23) име наше филмске глумице („Влак без возног реда"); 24) река у Швајцарској; 26) француски хуманист, познат по својим преводима са старогрчког (Жак); 30) јужно воће; 32) блато; 34) река у Италији; 35) хемиски знак за радијум.

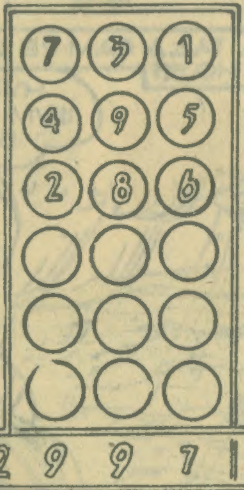
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) крава, 6) вратило, 8) ара; 9) Ика; 11) Лењинград; 14) ал; 15) Лea; 16) па; 17) Осој; 19) гм; 20) ак; 21) гр, 22) тт; 23) Дрим; 25) со; 26) Миа; 27) ее; 29) Вргин Мост; 32) ета; 33) сто; 34) амарела; 37) Амадо.

Усправно: 1) Крањ; 2) ра, 3) Атенеј; 4) вк; 5) алиқр; 6) врело; 7) окапи; 8) ала; 10) ада; 12) Илок; 13) га; 18) сат; 19) гри, 21) грам; 22) торта; 23) Динара; 24) Место; 25) све, 26) ми; 28) ето; 30) гама; 31) Осло; 25) ам; 36) Ед.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

БРОЈЕВИ

Овде имате девет бројева у кружићима а у осталих девет треба уписати толико бројева. Збир свих бројева је 2997. Пронађите тих девет бројева.

Да бисмо вам помогли рећи ћемо да је збир 2997 настао од троструког 999

731 + 268 = 999

495 + 504 = 999

286 + 713 = 999

Да ли сте досетљиви

Покушајте да без много размишљања одговорите на ова питања:

1) Ко је највише пута обишао Земљу?

2) Колико се пута може одузети једно јаје од стотину јаја?

3) Шта је стопу дугачко, стопу широко, а опет два пута дуже него шире?

4) Како се белом кредом може писати жуто, црвено, плаво, а црном кредом бело и зелено?

5) Зашто је немогућно да се стаклена боца разбије у празној врећи, баш и када би се свом снагом ударило о зид?

6) Какав је црнац када падне у Црвено море?

7) Шта је правилније: Морава се улива у Сави или се Морава се улива у Саву?

Размислите мало и покушајте да дате тачан одговор, па тек онда погледајте доле и проверите да ли сте погодили.

(Решење: 1) Месец; 2) само једанпут; 3) стопа! 4) белом кредом можемо писати речи: „жуто", „црвено", „плаво", а црном кредом „бело", „зелено"; 5) Када је боца у врећи онда врећа није празна; 6) мокар; 7) Морава се уопште не улива у Саву него у Дунав.)

Икс на коцки шећера

Једном сасвим меком оловком нацртајте велико X на једној коцки шећера и покажите гледаоцима. Приведите некот од њих и претходно покажите своје чисте руке, а његову шаку положите на једну чашу с водом у коју сте спустили оно парче шећера. Кад се шећер растопи подигните његову руку — на длану се налази X. Трик је у овоме: пре но што прихватите руку гледаоца, а ухватићете га палцем за длан, ви сте већ палцем снажно притиснули знак на шећеру и он се прекопирао прво на ваш палац, а онда сте га пренели на његов длан.

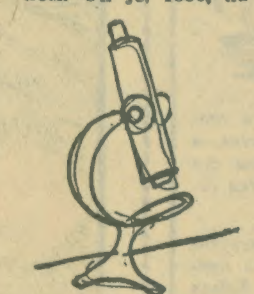
Од кестена

Јесен је ту и кестење је зрело. Они који воле мале фигуре начињене од кестенова наћи ће овде неколико лепих модела.

...познати књижевник Лаза Лазаревић био је први српски лекар који се служио микроскопом. Он је, 1886, на

једном састанку у Српском лекарском друштву први приказао нашим тадашњим лекарима микроскоп.

...највећа шкољка у нашем мору је периспа или ласту-

ра која може да нарасте и до 80 сантиметара.

...пре 60 година, почетком овог века, у Србији је било 1132 основне школе.

...прва турска штампана књига изишла је у Цариграду 1741 године. То је била књига „Босна тарихи" („Босанска историја") коју је написао Омер-ефендија, кадија у Новом на Уни, рођен у истом месту. Пре тога се турска књижевност ширила преписивањем.

...поред словенских ратника, у великој бици Авара пред Цариградом, 626 године, учествовале су и словенске жене.

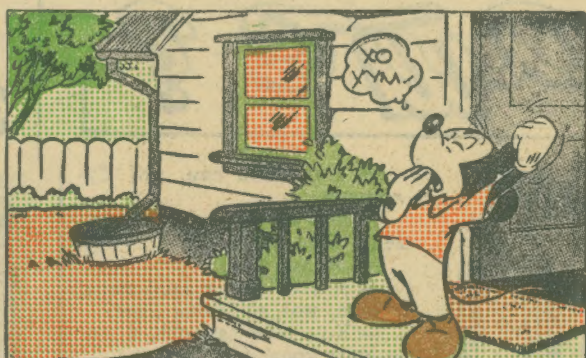

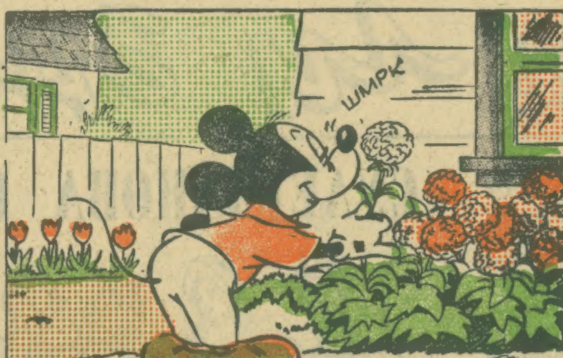
То је први забележен случај да су и жене старих Словена учествовале у бојевима.

...један кубни метар свежег снега садржи 100 килограма воде.

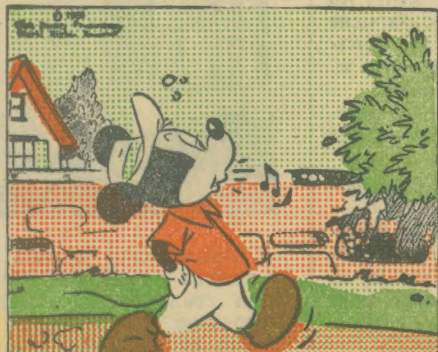
...пре настанка индустрије, реч „фабрика" означавала је занатлијску радионицу, а такође и уметнички атеље.

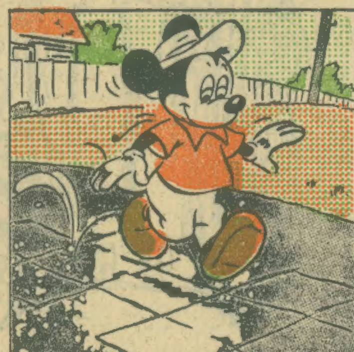

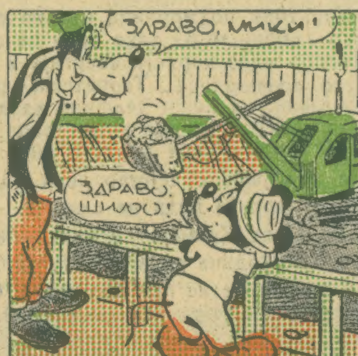

ДАБОМЕ ДА НЕМА

Попај који је много путовао волео је да прича о својим разним авантурама. Тако је једном пред Шиљом, Пером Ждером и Хорацијем причао како је побио силне тигрове у Западној Африци. После неколико дана дошао је Шиља да протестује.

— Ти си нам причао да си побио силне тигрове у Западној Африци?

— Јесам па шта је с тим?!

— А данас сам чуо да у Западној Африци нема уопште тигрова!

Попај се није збунио, већ је брзо одговорио:

— Дабоме да нема кад сам их ја све побио.

И НА НАЈГОРЕ

Пред испите обратио се ујка Паја Гаји:

— Гајо, сине, да ли си спреман?

— И на најгоре...

Шта је шуштавац?

Какав је то перу-балзам?

Кад је излазио лист „Илирски телеграф“?

Где се налази Фингалова пећина?

ОДГОВОР:

ШУШТАВАЦ *је акутно заразно обољење говеда, проузроковано врстом бацила који се налази у земљишту, нарочито на планинским пашњацима. Болест наноси сваке године велике губитке, а сузбија се вакцинисањем стоке у пролеће, пре почетка сезоне паше.*

ПЕРУ-БАЛЗАМ *је перуански балзам, мрка смола пријатног мириса која се добија из једног јужноамеричког дрвета. Употребљава се у медицини углавном за спољну примену, а и као додатак извесним лаковима.*

ИЛИРСКИ ТЕЛЕГРАФ *је лист француске управе у доба Наполеона. Излазио је у Љубљани од 1810 до 1813 године. Познати француски романтичар Шарл Нодије уређивао га је у току 1813 године.*

ФИНГАЛОВА ПЕЋИНА *се налази у Шкотској на острву Стафа. Море продире у ту пећину до 69 метара дубине. Звуци валова тако чудно одјекују у њој да је многи називају „музичком пећином“. Прича се да је она инспирисала композитора Менделсона да компонује једну симфонију. Пећина је добила име по Фингалу, легендарном ирском јунаку из 3 века.*

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

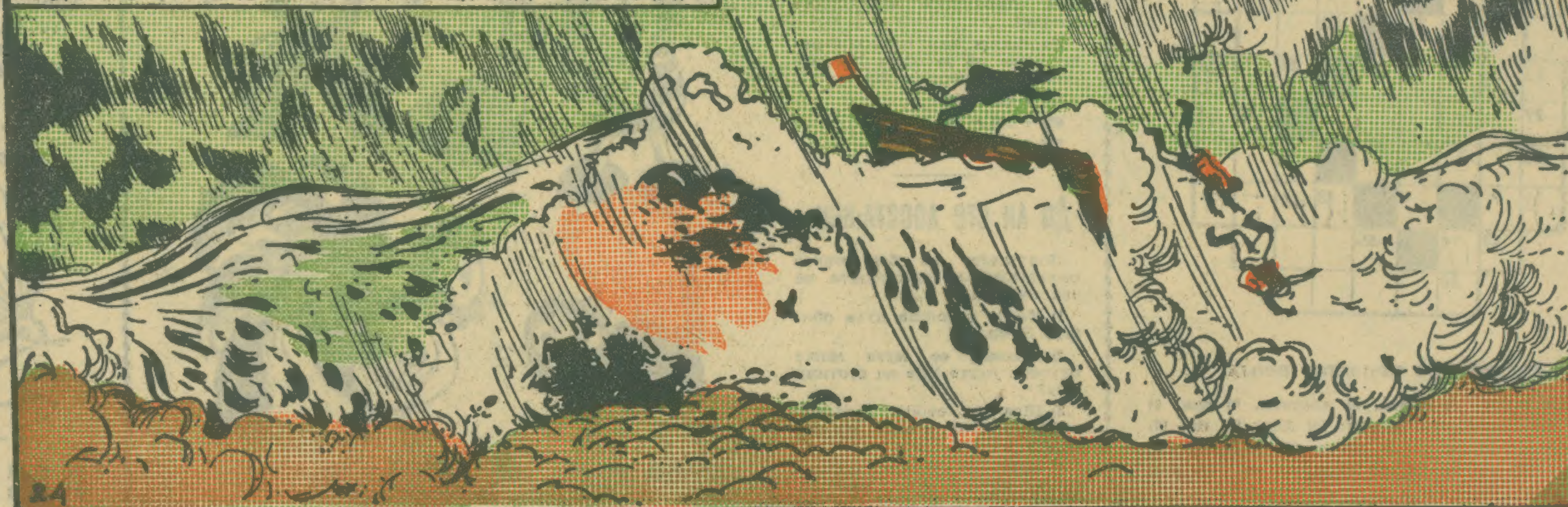
по ЖИЛУ ВЕРНУ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика“, штампарско издавачко предузеће Београд, Македонска 31 Текући рачун број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.